

Claribella

Pol de Mont

bron

Pol de Mont, *Claribella*. J.L. Beijers, Utrecht 1893

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mont003clar01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

II

*J'en ay assez de peu,
J'en ay assez d'un,
J'en ay assez de pas un.*
MONTAIGNE.

*Schaffen - das ist die grosze Erlösung vom Leiden und des Lebens
Lichtwerden. Aber das der Schaffende sei, dazu selber tut Leid und viel
Verwandlung.*

NIETSCHE, Zarathustra, II, 7.

*Quau canto
Soun mau encanto.*
AUBANEL.

L'amor comincia con suoni e con canti e poi finisce con dolori et pianti.

Italiaansch Lied.

Voorzang

I had a dream, which was not all a dream.
BYRON.

I.

Ik hoor U komen, doch weet niet van waar....
Ik weet: Gij nadert, die mij minnen moet.
Ik hoor U naadren - traag, met zeekren voet,
uw mond is lieflijk en uw stemme klaar.

Ik hoor U komen, doch weet dag noch uur.
In licht en Lente komt Gij, als een ster,
en in mijn oog weerspiegelt, hemelsch puur,
de zachte gloed van úw oog - reeds van ver.

Ik hoor U naadren, doch weet niet uw naam,
ik ken uw ouders noch uw vaderland,
doch in mijn adem mengt zich soms uw aâm,
in mijn hand voel ik uwe weeke hand.

'k Weet niet van waar, ik weet ook niet wanneer:
vanwaar de zon ter kim rijst of verdwijnt,
bij wintervorst of koestrend lenteweêr,
als de avond valt of als de dag verschijnt....

Doch, dat Gij schoon zijt als de Meimaand zelf
en rein als de ongerepte waterbron,
zoo hoog van ziel als 't blauwe stergewelf,
zoo trouw en lieflijk als de lentezon,

en dat Gij alles, álles, lijf en goed,
én aardsch én hemelsch heil, én eer én rang,
als pand zult nederleggen vóór mijn voet -
dat hoop en voel en weet ik al zoo lang!

II.

Slechts voelen kan ik, - niet verklaren
 wat dezen stond in mij geschiedt.
 Geen windje zwabbert; - langs de baren
 beweegt geen riet.

Bladstil in 't slapend water hangen
 de wilgetakken, treurig, zwaar -
 toch zweeft een adem langs mijn wangen
 en streelt mijn haar.

Als hoorde ik 't eigen harte kloppen,
 zóo eenzaam is 't... Toch lijkt het schier,
 als raken zachte vingertoppen
 mijn voorhoofd hier.

Geen vogel kwedelt liefd'akkoorden,
 geen krekel sjirpt er wijd en zij. -
 Toch is 't, als spreekt vol zoete woorden,
 een stem tot mij.

Toch zweven - klankloos - gansche zinnen.
 vol wondre melodie in 't rond,
 zoo zoet, als zong van 't reinste minnen
 een feeënmond....

O Gij, wier geest op de avondluchten
 mijn geest omzweeft met zachten groet,
 hoe vér van U, ik hoor U zuchten,
 'k weet wát Gij doet.

'k Weet dat Gij ergens zijt, ik luister
 als gingt Gij zeggen: 'Kom, wees mijn!'
 Uw oogen scheemren in het duister
 als sterrenschijn.

O blijf gerust, blijf lánɡ verdoken
 in 't zedig oord, waar geen U vindt: -
 ik heb deez' nacht met U gesproken
 en U bemind.

En zie - zoo waar ik eenzaam kniele,
 en 't Noodlot dank voor Uw bestaan, -
 zie! elk gedacht van Uwe ziele
 heb ik verstaan!

III.

Bestaat gij waarlijk dan, o voorgevoel,
 of kan alleen de dichterphantazie
 - een tweede Fee Morgana - 't spiegelbeeld
 ópkleuren doen van naadrend heil of onheil?

'k Zat op mijn kamer. - Open stond mijn venster.
 Het was een Zondag en een dag vol zon!
 Op 't breede wandelbolwerk, vlak vóór mij,
 zong door de trotsche beuken, versch in 't groen,
 de lentewind om strijd met de eerste vooglen.
 Van waar ik zat, zag ik de takken wuiven,
 nu óp dan neer, nu links dan rechts, terwijl,
 de bruine stammen langs, goudstralen dansten...

En over 't makadam liep rusteloos
 geschuif van voeten; - gaan en komen, komen
 en gaan versmolten tot een effen grijs

gerucht, waaruit, bijwijlen slechts, het rinklen
van hakkespoor of slepend sabelstaal
geel of helwit optjingelde tot mij.

Zij kwamen heel van verre, honderd, duizend,
wie kan het zeggen? - komend: stil geslof,
schoorvoetend schier, dofzwart; dan sneller, scherper,
opbruinend naar mij toe; heel duidelijk straks
vlak onder 't venster, klinkend, als geluiden,
die 't zonlicht zou verlichten; dan weer, doffer
wegbruinend, - zwartend dra wég in 't gedrang
van 't eindelooze gaan...

Toen trof, o wonder,
mijn oor, in heel die zee van schreê bij schreden,
een vreemd gerucht, een voetstap, heel - heel ver,
ook heel - heel zacht: een gaan als over zijde
of mollig mos, en toch zóo duidelijk hel
als 't klinglen van elk klokjen in het spel
der karillons, als 't in den Winter vriest
bij stillen nacht...

Fluweelig kwam hij aan,
doch vast en zeker tevens, als de stap

van een, die weet wáar of hij gaat, en wezen
 wil, wáar hij gaat... En sterker werd de slag
 met ieder naadren, maar niet harder toch,
 en - of de zonnige lucht hem had hertooverd
 tot klank van gouden snaren, golfde hij
 goudgonzend door mijn gretig drinkend oor
 tot in mijn hart....

Tot, plotsling, of de wandlaar,
 verzwonden waren, elk geluid verstierf
 op slechts dien éenen, gouden voetstap na....

En ik moest rechtstaan, of ik wilde of niet,
 en - of een machtiger dan ik mijn schreden
 bestuurd had, trad ik recht op 't venster toe,
 starend naar buiten!

En daar stondt Gij zelve!
 Daar stondt Gij zelve, in al de pracht der jeugd,
 een vlinder naziend, die, op roode wieken,
 in grillige bochten fladderde om d'aronskelk,
 bloeiend als sneeuw vóór op mijn raamkozijn...

En, zóo als toen, zóo zal ik steeds U zien:

Of zonnestralen in uw lokken laiden,
zoo blond waart Gij; uw ziel lag in uw oog
als 't beeld der maan dobbrend op vijverwater;
uw vurigroode lippen leken, lachend,
't van rijpheid kervend ooft van den granaat,
en op uw wangen lag de zoete schijn
van rozig licht in lampen van albast.

Een korte pooze bleeft Gij zoo..., toen sloegt Gij
uw oogen neer en, onverschillig, traadt Gij,
vorstlijk van gang, 't hoofd door de zon be kroond,
diep tusschen 't volk, waar 'k U niet volgen kon....

I.

Flos Veneris

For music is the food of love.

SHAKESPEARE.

Plebeii, cedite, flores: Hortorum regina suos ostendit honores.

HORATIUS.

Me propria tinxit sanguine pulchra Venus.

JAC. LOCTIUS.

I.

Niet dikwijls hoeft men saam te wezen,
 één vluchtig oogenblik volstaat,
om in een zusterziel te lezen
 het zoet geheim, dat niemand raadt.

Weze ook de maagd nog eens zoo bloode,
 nog eens zoo stom de mannenmond,
te weten, dat m' een zuster vond -
 daartoe is zelfs geen woord van noode.

Een lonk, bij toeval weêrgeschonken,
 een groet, gewisseld op de straat,
een snelle blos op 't bleek gelaat,
 een oogslag, waarin tranen blonken,

't onmerkbaar trillen van een hand,
die - onvrijwillig - de úw mocht raken,
niets hoeft daar meer: twee harten blaken,
bezaligd, in éenzelfden brand.

Wie zulk een raadsel op mag klaren,
vond vast der Wijsheid tooversteen, -
geen stervling kan het openbaren,
't is heimelijkheid der heimlijkheên.

Ontmoet de ziel hier soms een ander,
die ze eens reeds minde in hooger spheer?
En is 't een eeuwge wet, dat weêr
zij zullen smelten in elkander? -

Dit éene weet ik, dat geen zon,
geen morgendauw, geen lenteregen,
zulk licht, zoo'n frischheid schenken kon,
als aan twee menschen zulk een zegen;

dat slechts één uur van zulke vreugd,
- hoe vaak daarná ook tranen vlieten -
meer duurzaam heil ons doet genieten,
dan gansch een eeuw van zinsgeneucht.

II.

Ik zag U nauw - en 'k zoek U overal!

In huis en hof van magen, buren, vrinden,
waar ik uw stem van ver slechts hooren zal,
daar weet ik U elk stondeken te vinden.

Bij 't joelen van de Vreugd op feest en bal,
waar Gratiën U met louter rozen binden,
in 't Park, bij avond, onder koele linden,
bij volksgewoel en luid concertgeschal -

trouw als uw schaduw hecht ik me aan uw voeten.
Soms merkt Gij me op en reikt mij gul de hand...
Dan, huivrend bij dien zoeten vingerbrand,

vind ik geen woord en durf U nauwlijks groeten...
En 'k sta daar stom, door al uw schoon vermand,
siddrend en bleek, als een die schuld moet boeten.

III.

Ik min zoo diep, dat ik niet dúrf beminnen...
 Wat zwoer ik vaak: 'Nog heden wil ik 't wagen!'
 Stondt Ge eens vóór mij, nauw wist ik wat beginnen!

Nog gistren, toen wij in uw tuintje lagen
 op 't malsche gras, ontvlamden al mijn zinnen,
 zoo vaak uw nachtzwarde oogen mijwaart zagen...

Zoo schoon als Gij was nimmer vrouw noch engel!
 Nu zou ik spreken, aan uw voeten knielen...
 Daar springt op eens een kleine, blonde bengel

't priëltjen uit: hem zaten op de hielen
 twee meisjes, even blond, die met een stengel
 vol bloemen dreigend op den vluchtling vielen.

Wanneer nu 't meisjespaar, van vreugde dronken,
 uw hals omvlocht, begreep ik eerst de reden,
 waarom haar oogen straks zoo nijdig blonken:

het gold een gunst, waarvoor veel grootren streden!
 - 'Door wien wordt moeken de eerste kus geschonken?
 - Gij deedt het gistren..., ' zeiden zij; 'wij heden!'

Dat stond den knaap niet aan. 'Ik doe het weder,'
 riep hij beslist... Toen was de kamp begonnen...
 Gekijf, geschrei! De vuistjes vielen neder

zoo lang, tot 'booze broeder' was verwonnen
 en zij, victorie kraaiend, hemelsch teeder,
 U streelden, kusten, aaiden wat zij konden!

Dán kwam de beurt 'aan broêr'. De lip gezwollen,
 't voorhoofd gefronst, zoo trad hij tot U henen...
 Zacht gleed uw rechter door zijn gouden krollen.

Ach, nader dan het lachen stond hem 't weenen. -
 Daar kustet Gij zijn wangen rood als kollen,
 en traan en droefheid, zie - 't was ál verdwenen...

Toen moest ik 't hoofd naast U vol schaamte bukken...
 'Verleider,' suisde 't dreigend in mijn ooren!
 Die armpjes van den moederboezem rukken -

ik mocht, ik zou het niet! En 'k heb gezworen:
 De wang, die kinderlippen koozend drukken,
 is voor mijn kussen eeuwiglijk verloren...

IV.

Heel diep en stil én zacht, - heel zacht,
 gelijk een verre bladgefluister,
 zweeft door den stillen middernacht
 een wonder lied door 't zwoele duister.

Diep uit mijn eigen binnenst welt
 het machtig óp: - een zoete smarte
 nokt in dat lied; - ontembaar zwelt
 mij naar de lippen heel mijn harte.

En streelend stijgt en bruist het aan
 en wordt tot hemelmelodijen. -
 O! wie de woorden kon verstaan,
 zou met mij juichen, met mij schreien...;

meejuichen om de wondre hoop,
 bloeiend in 't lied als rozekelken,
 meêschreien - 't is der wereld loop -
 omdat die hoop zoo ras moet welken.

Ik echter luister toe, en tracht
den zin aan woorden vast te binden....
Wel trilt mijn lip; mijn ziele lacht,
maar 't echte woord dárf ik niet vinden;

't één-echte woord, eenvoudig, puur
en streelend als het lentewindje,
als schaduw trouw, rein als 't azuur,
simpel gelijk een heel klein kindje;

't één-echte woord, dat, kunsteloos
en nauwlijks hoorbaar uitgesproken,
toch al den fleur bevat der roos
te zaam met al der roze roken;

‘het woord’, dat in één klank verraaft,
wat dagen heeft in 't hart gelegen,
dat slechts een zusterziel verstaat,
maar 't allerbest toch blijft - ‘verzwegen’!

V.

Als ik U aanzie, wordt het mij zóo wel,
 zóo wonderwel en frisch, of op mijn wangen
 de meidauw siepelt, of een waterwel
 haar adem mijwaart stuwt, of voorjaarszangen
 me in de ooren suizen, onuitspreeklijk zoet
 en zacht. -

Of wonderbloemen duizend kelkjes beuren
 rond U en mij, zoo walmt het, zie 'k U aan,
 alom van zinbetooverende geuren.
 Of fulpen handen langs mijn wangen gaan,
 voel ik op mij de blikken uwer oogen....
 - Zóo wonderfrisch is 't mij, als, lang geleên,
 toen mij, als kind, na bad en teeder drogen,
 't reinblanke linnen waaskoelde om de leên,
 zoo wonderfrisch - als toen, bij Moeders oogen.

VI.

Uw naam is zoet gelijk penseeëngeuren,
stil en bescheiden, wonderzacht en puur.
Hij prijkt niet met den glans van 't lentazuur,
hij heeft vergeet-mij-nietjes bleeker kleuren.

Hij straalt den gloed niet uit van 't zonnevuur,
de zwoelte slechts, die 't madelief doet fleuren;
zijn klank is niets dan een bescheiden neuren,
geen feestbazuin in 't overwinningsuur.

Toch ken 'k geen naam in aller volken talen,
geen woord in aller dichters zanggeluid,
die 't bij uw naam in geur of klank mag halen.

Lees ik uw naam - 't is, of uit honderd dalen
de Mei me tegengeurt; spreek ik hem uit,
in de eigen stemme zingen nachtegalen!

VII.

Kent Gij het sprookje van den leekebroeder,
den hakkelaar, die schrijven kon noch lezen
en van wiens vroomheid ons een heel oud boek
in simple woorden 't schoone exempel meldt?

- Zoon van zeer slechte luidjes, arme boertjes,
vazallen van het rijke klooster, was hij
van in zijn prilste jeugd aan handenarbeid
in stal en schuur, op veld en wei gewend,
en was eerst laat, vast na zijn dertigst jaar,
na 't sterven zijner ouders, - tot een aalmoes
uit medelij aanvaard in 't weidsch konvent
en met de zorg voor vee en stal belast.

Was hij al leekebroer, - toch in zijn leven
was niets veranderd - dan eenvoudig 't kleed.
De monnikspij verving het werkmanspak
- al 't andre bleef als 't was. De broeder spaaide
en egde en rolde, zaaide, beerde en oogstte,

molk schaap en koe, bracht paard en muil ter wei,
haalde uit den stal den mest, en wrocht en slaafde
zijn vingers krom, zijn knieën lam en stram
gelijk voorheen....

En zie, geen zang of bede,
geen juichend *Lauda Sion*, geen hartroerend
Rorate Caeli, zelfs geen *Onze Vader*
had de arme sukklaar, als niet één hardleersch,
onthouden kunnen.... Van al 't kerkgezag,
dat hij, bewonderend, met open mond,
in Mis en Lof aanhoorde, was hem nimmer
meer bijgebleven dan dit arm paar woorden;
'*Ave Maria!*' -

Ave, dús Latijn,
dus onverstaanbaar voor zijn arm verstand.
Maria echter klonk hem als muziek,
de naam der Lieve Vrouw, die, op het outer
van 't kerkje prijkte, houdend in de één hand
een witte lelie, dragend op haar andre
een heel klein wichtje, Jezus, God en Mensch!

En nimmer trad hij uit of in zijn kooi,
ophangend aan den zilten muur der stalling,
en nimmer trof hij, op zijn weg naar veld

of klooster, reiziger of monnik aan,
 en nimmer hoorde hij, bij nacht of dag,
 in 't kerkje of op den akker, 't zilvrig klokje
 het uur verkonden, of hij boog het hoofd,
 dacht aan het beeldje op 't outer in de kerk,
 en als een liefdezucht steeg van zijn lippen:
'Ave Maria,' zacht, tot driemaal toe. -

De hakklaar stierf. Dicht bij den outermuur,
 dolf men zijn graf, doch lei geen zerk daarop,
 vermeldend naam en deugden... -

Dit geschiedde
 in 't vroege Najaar. Doch, toen Lente weder
 het kerkhof groenen deed, toen schoot, o wonder!
 een zevenvoudige lelie uit het graf
 des armen broeders, en op ieder bladje
 van elk dier zeven lelies blonk, in letters
 van bloedrood goud, zijn eenige zielebeê:
'Ave Maria!' -

* * *

Lief, hoe komt het toch?
 Kunt Gij mij zeggen, hoe het komt, mijn Lief,
 dat ik mij voorkom als die leekebroeder,
 zoo vaak uw naam mij van de lippen rolt?

VIII.

De armen van mijn verlangen
strekken zich uit naar U;
de stemmen van mijn verlangen
klagen zoo luid naar U.

Hoe hebt Gij in luttel stonden,
veroverd mijn gansch bestaan!
Onze zielen voel ik verbonden,
om nimmer van een te gaan.

Wat zijt Gij eerst nu gekomen?
Wat kwaamt Gij eerst nu tot mij?
Uwe beeltnis blonk hoog in mijn droomen...
Wat kwaamt Gij eerst nu tot mij?

En hoordet Gij mij niet smeeken,
die in kommer en zorgen sliep,
en kost Gij uw banden niet breken,
wen ik avond en morgen U riep!

En nu Gij daar zit, vóór mijn oogen,
en nu Gij daar leeft aan mijn zij,
nu is 't mij - o hemelsche logen!
als waart Gij sinds eeuwig bij mij.

Ach! Hoe heb ik, zonder te sterven,
U zoo lang kunnen derven, U?
O ik weet het zoo goed: U te derven,
ik zou het besterven nu...

.....

De armen van mijn verlangen
strekken zich uit naar U,
de stemmen van mijn verlangen
roepen zoo luid naar U...

IX.

Ik ben de wolk, Gij zijt de zonne.
Ik ben gezwollen van 's levens wee.
Loom drijf ik heen, naar de zonne, de zonne,
over berg en bosch, over stroom en zee,
naar de zonne,
de zonne!

Gij zijt de zon! Met gouden zoomen
omkleedt Gij mij; uw zachte glans
omvaamt mijn wee, doordringt het gansch,
tot al mijn tranen nederstroomen...
O levenswee! O weenenswonne!
Ik ben de wolk! Gij zijt de zonne! -
O mijn Zonne,
mijn Zonne!

X.

Uit de armen der zoetste sluimring,
van nacht, ben ik opgeschrikt.
In mijn eenzame stille kamer
heb ik, vragend, rondgeblikt.

Een lange zilvrige maanstraal
schemelde er over mijn spond....
Als onder den zoen van uw lippen
trilde mijn klamme mond.

En stil in mijn ooren suisde er
een naam, dien slechts Gij mij geeft...
Zeg, heeft dan uw ziel, mijn Liefste,
van nacht mijn slaap omzweefd?

XI.

Zoo lieflijk lonkte al 't weigebloemt ons tegen,
 als hadden gras en kruiden duizend oogen.
 Als had elk groenend bladje een stem gekregen,
 zoo veelde en kweelde 't in de looverbogen.

Een bijenzwerm, neerfladdrend uit den hoogen -
 besneeuwden kersenbloesems al de wegen,
 wen blanke duiven, snel hun til ontvlogen,
 dwars door de azuurzee zeilden - als een zegen!

Azuur en sneeuw was 't ál! Sneeuw en azuur!
 Gij hieldt mij staan - en zie, met al het vuur
 van uw profetenziel, spraakt Gij deez' woorden:

‘O Min mij, min! Ken, minnend, rust noch duur!’

Sinds, als die duiven, vliegt daar uur bij uur
 - sneeuw op azuur - daarheen,
 als harpakkoorden.

XII.

'k Zoek uur aan uur op de open wereldkaart
 de wondre kust, waar slechts de ziel kan minnen,
 waar 't zwakke vleesch geen nood noch paardrift baart,
 't hart niet geprikkeld wordt door wulpsche zinnen.

O wondre kust...! Bar, saploos is er de aard',
 geen vogel roert er wiek, geen vischje vinnen -
 daar spruit geen twijg, daar groenen wei noch gaard -
 met eigen hand wou 'k daar den grond ontginnen

en 't nestje bouwen, waar Gij mijn zoudt zijn.
 Vrij ware 't schamel! Zoete zonneschijn
 zou, in dat hutje, uw leden wel verwarmen....

En zalig juublend: 'Eeuwig zijt Gij mijn!'
 droeg ik, mijn Lief, bevrijd van elke pijn
 U 't leven door, in slaap, op beï mijn armen.

XIII.

Mij heeft uw liefde, als Ariadne's draad,
een band van 't puurste goud in hand gegeven.
Mij strekt tot star en gids uw lief gelaat;
ik dwaal gerust door 't labyrinth van 't leven.

Zoo menig pad, waar scherp de doren staat,
aan gladden rotswand schuiflende adders kleven,
verlokte mij; der Niksen blank gewaad
deed van begeerte vaak mijn boezem beven.

Rampspellend grimmen kolken op mijn schreên;
zwart is de nacht; geen starre pinkt, geen één,
en tastend zoek ik, waar ik uitkomst vinde.

O breek niet, breek toch niet, draad der beminde...
Stout treed ik voort! Rood vlamt en laait de boog -
en gansch de hemel straalt mij uit uw oog.

XIV.

'k Ben als een pelgrim! - Op een bloemge baan
 rustte ik één stond! Meedoogloos afgewezen
 naar barre streek, waar boom noch bloemen staan,
 ga ik mijns weegs, met bleek, beangstigd wezen.

'k Ben U zoo godgansch vreemd! - Voorheen, voortaan
 was, blijf ik U zoo vreemd! Wat kunt Gij vreezen?
 Is 't al niet dood? Mijn ziel niet gansch genezen,
 genezen, - want Gij heet het zoo, - niet ál gedaan?

En toch, o God! Lonkt niet zoo teêr, gij oogen!
 'k Heb u zóo lief... 'k Ben u zoo innig goed!
 Verwelk nu, bloem; geboomt, gij moogt verdrogen;

blijf stom, mijn ziel! - Maar Gij, lach niet zoo zoet,...
 Ik wil uw reinheid, 'k wil uw rust niet rooven!
 Och! de eigen eeden kan ik niet gelooven!

XV.

Wel mag ik vluchten wegen door en stegen,
'k wend vruchteloos den voet naar alle winden;
wáár ik ook vaar, 'k ben zeker U te vinden,
uit elken dauwdrop lonkt uw beeld mij tegen.

Zijt Gij niet daar, zelfs bij mijn dierst beminden
voel ik gelijk een berg op 't hart mij wegen.
Ben ik des nachts op mijne spond gelegen,
zelfs dáár komt Gij met loozen band mij binden.

Kan eindelijk Plicht, éens daags, voor één paar stonden,
- eischt mij de taak des mans! - uw beeld verjagen,
graag kreet ik 't wonder uit, met duizend monden!

Nauw durf ik van mijn boek 't oog opwaait wagen
of 'k zie uw oogen lokkend vóór mij zweven,
en plicht en ál - het wordt hun prijs gegeven!

XVI.

Toen ik een knaap was en van gansch de wereld
niets anders kende dan het lapje gronds
- het lieflijk dorpje in 't oud Payottenland,
waar 'k op een voorjaarsmiddag, bij het klingelen
der vroegste lenteklokjes in de wei,
geboren werd, - toen was daar, heinde en verre,
in gansch den breeden kring van heuven, die,
bekroond met roodbezelde molens, 't schamel
gehucht omringt, geen wegje, nóg zoo smal,
dat ik niet kende en waar mijn kindervoet,
dwars door elk jaartij, onbeschoeid veeltijds,
geen spoor in liet, bij lente- en zomerzon
in bloeiend gras of schroeiend mul, bij najaar-
of winterweêr in plasjes, sneeuw en ijs...

Voor al ten Westen, aan dien kant van 't dorp,
van waar men, op een bergje, dicht bij 't Elshout,
in 't vroege Voorjaar, als nog slechts een wasem,
een droom van groen de boomenkruinen doste,

bij heel mooi weer haast heel 't Payottenland
kon overzien,

- ginds, Noordwaarts, in het diep,
vlak achter Witberg-molen, met zijn ouden
verweerden toren en zijn klein station
het nijvrige Ternath, met, even links,
Sint-Katelijne-Lombeek, dan meer rechts
Sint-Martens-Bodegem, Bijgaarde' en Dilbeek;
wat hooger op, die boomenlaan voorbij,
Ulriks-Kapellen, en, nog verder op,
heel op den rug der heuvelketen, Assche,
't aloude kamp van Quintus Cicero,
groepend zijn huizen met hun roode daken
van Oost naar West, tusschen 't kokette kerkje
met zijnen puntgen toren en den molen
die, witgekalkt, met zeilen, vurig rood,
hoog op Moretberg waakt op 't lage land;
of Zuidwaarts dan, het lachend Schepdaal, 't fiere
Sint-Martens-Lennik en het aadlijk Gaasbeek,
met bosch en vijver en feudaal kasteel, -

dáar was 't vooral, dat wij, een gansche bende,
al 't klein janhagel uit de kom van 't dorp,
bij voorkeur spelemeiden.

Niet te tellen,
 een ware doolhof, kronkelden de paadjes,
 smal, smaller, heel-heel-smal, in elke richting
 door de akkers heen, die, als een reuzenstaalkaart:
 groen, bruin en rood, en geel en zwart en wit,
 strekten tot aan het bosch....

Doch, dit was wonder:
 wélk van die paadjes men, het dorp verlatend,
 ooit kiezen wilde; wát men pogen mocht, om
 te gaan naar Oost- of Westkant, immer liepen
 die kronkelwegjes op het Zuiden uit,
 ginds, hoog bij 't bosch, vlak naar den heuvelrug. -

O Lief, mijn Lief! Lang zijn die dagen henen,
 en twintig jaar reeds ben 'k mijn dorp ontrouw,
 doch, nu als toen staat, in mijn fantasie
 zoo wonderfrisch van kleur als d' eersten dag,
 zoo simpel-lief en schilderachtig-mooi,
 't beeld van dat veld, en leeft, diep, diep in mij
 die wilde knaap, en loopt, loopt, onbeschoeid,
 't haar in den wind door al de paadjes rond....

En zie nu, zie, mijn Lief, mijn liefste Lief!
Nu, juist als toen, voert, ongemerkt, elk wegje
- wát ik ook poog, wélk pad ik ook verkies! -
naar Oost noch West, maar recht naar 't Zuiden heen,
heen naar den berg, hoog boven al mijn smart,
waar Gij mij wacht, mij wacht, o Lief, mijn Lief!

XVII.

Mijn wenschen kunnen bruggen bouwen,
mijn liefde vult de dalen aan.
Geen afgrond kan mijn hart weerhouen,
geen noodlot aan mijn wil weerstaan.

Geen band zoo stevig, dien 'k niet slake,
geen zee zoo diep, die 'k niet doorwaad!
Geen muur, waar ik niet over rake,
als Gij aan de andre zijde staat....

Stondt Gij, gelijk een star te pralen
veel hooger dan het drijvend zwerk,
'k zou U terug op de aarde halen:
mijn liefde is de afstanden te sterk.

Zaat Gij, gelijk in oude sproken,
bewaakt door draken, woest en groot,
in 't diepste van het woud verdoken,
ik ging - en sloeg de draken dood....-

Geen afgrond kan mijn hart weerhouen,
geen noodlot aan mijn wil weerstaan!
Mijn wenschen kunnen bruggen bouwen,
mijn liefde vult de dalen aan!

Maar ook geen drift, die 'k niet verwinne
in 't eigen vleesch, geen zinnelijkheid,
kan ik daardoor, U, en uw minne
veroovren voor alle eeuwigheid!

XVIII.

Als uw blik vaak, straal der zonne, goudblond in mijn oogen rust,
tot uw mond met vlamvend zoenen plotsling dan mijn lippen kust,

denk ik aan het blinkend kerfdier, dat in 't lentezonneklaren,
't wiekje van smaragd ontplooiend, zacht ontwaakt in rozeblâren.

Duizend bloemenkelken spreiden, prikkelend tot liefde en lust,
ambergeuren op de luwtjes. Hunner schoonheid onbewust,

wenken krokus, hyacinthen, waar reeds bijen ommewaren,
met verliefden blik den gouden vlinder, om met hen te paren.

Huiverend van wrangen wellust, diep in 't balsemig hart der rozen
sluipt het diertje en zucht: 'Ontluik! Ik hoorde uw stem! Ik kom u koozen!...

Laat mij slurpen uwen honig; bloemen, loovers, ál vergeten
sterven in uw schoot - en, stervend, mij uw eenge liefde weten!' -

't Bloempje sluit zich op het snevend dier!... De wind pijpt tusschen 't loover
doodenpsalmen... Statig weent de zon er gouden tranen over.

XIX.

Wij gingen door het berkenboschje,
waar nog geen enkel blad ontsprong.
Geen bloem, die op de barmen geurde,
geen vink, die in de takken zong!

't Was in April. De hemel dekte
met wolk op wolk zich keer op keer:
eerst wemelde 't van witte vlokken,
dan kletterde de hagel neer,

soms lachte een enkel zonnestraaltje,
hullend in goud het wijd verschiet... -
't Was in April., den tijd der Lente,
maar Lente, Lente was het niet!

Toen heb ik uwen arm genomen
en langzaam, langzaam, schreê vóór schreê,
zijn wij de vijvers langs getreden,
waar haazlaar groeien, brem en slee.

Nu guurde een tijdige wind ons tegen
en schudde soms op 't schaarsche mos
een laatste dorrend takje neder
of warrelde U de lokken los.

Ik zag, hoe Gij met lieflijk buigen
de fijne hand hieldt vóór uw mond;
ik zag, hoe uwe wangen bloosden,
een traantjen in uw oogen stond...

Toen heb ik U, met heimlijk beven,
- waarom eerst nú? - op 't hart gedrukt,
en van uw lippen, rozebladen,
driemaal den zoetsten kus geplukt...

En lang, schoon slechts een enkle stonde
hield ik U op mijn borst gelascht;
- het weer was guur, de wolken dreigden, -
maar Lente, Lente, Lente was 't!

XX.

Toen ik - dien dag - had uitgesproken,
U al mijn ziel had blootgelegd,
hebt Gij me uw lippen toegestoken,
en - 'zoen mij!' hebt Gij mij gezegd.

En 'k heb met langen teug gedronken
dien zoen, als wijn uit uwen mond,
en langzaam is die neergezonken
tot in mijns harten diepsten grond.

Nu kookt en klotst een zee daarbinnen;
wild schuimt de branding op en neer...
Stoot Gij mij af, - ik moet U minnen,
vlucht ik, - mijn harte voert mij weer!

XXI.

Gelijk de vlinder,
bedwelmd van geuren,
één stonde op 't randje des bloemkelks rust,
en honigdronken
vergeet te nippen,
en vleugelklappert van wonne en lust,

zoo welt almachtig
mijn gansche ziele
mij naar de lippen, als Gij die kust,
spreidt op uw mondje
haar wiekjes open:
twee laaiende vlammen, door niets gebluscht.

XXII.

Als een zwerm lichtkevers,
flonkrend in 't pantser van goud en smaragd,
dartlen en weemlen,
dwars vallend door 't loover,
zonnige vonken over uw lichaam,
o Liefste, op de plaats, waar Gij sluimert.

Over uw aanzicht,
over uw armen,
over uw half geopenen boezlaar,
toovren zij, dartel en speelziek,
weven zij, maze bij maze, het net,
waarmede ik, als leerling des grooten Merlijn,
den Toovenaar uit het heilig Broceliant,
U houde gevangen,
voor eeuwig gevangen,
U wekkend alleen, om te drinken, te slurpen
uw kussen, uw kussen, uw kussen,
den bedwelmenden wijn van uw kussen!

XXIII.

Uw kusjes hippen en springen
als vogeltjes op mijne lippen:
ik hoor ze er hun wijsjes zingen,
ik laat ze er zich laven en nippen.

Dan slaken de mijne hun vleugelen
en zweven hun zusteren tegen.
Wel poog ik hun vlucht te beteugelen:
zij fladdren al halverwegen.

En zoo vaak zij elkander genaken,
zie ik - hoe duidelijk - twee vlammen
hartsvormig verschijnen en blaken
met rozig opkrullende kammen....

Uw kusjes hippen en springen
als vogeltjes op mijne lippen:
ik hoor ze er hun wijsjes zingen,
ik laat ze er zich laven en nippen.

XXIV.

De rozen geuren - zoo rood als rozen,
de lelies fleuren.... o lelieblank!
Geen lelies fleuren, geen rozen blozen,
Du, bloem der bloemen, gelijk uw wang.

O laat me u zoenen, o laat me u koozen,
du, mondje, bied mij uw godendrank.
De rozen geuren.... zoo rood als rozen,
de lelies fleuren.... o zilverblank!

Wat, zuchten, tranen? - Geen zuchten loozen
mijn heete minne mijn leven lang!
Van rusten weet ik noch van verpoozen:
dít kusje is liefde, dit ándre is dank!

De rozen geuren - zoo rood als rozen!

XXV.

Dat was in Mei! De maan hield wacht
op den stillen nacht, op den stillen nacht.
In een nevel van zilver beurde het park
zijn scheemrende lanen tot ark bij ark.
Het haazlaarloover sneeuwde watten vlokken...
Wij gingen stille... voet vóór voet... -
Wat waart Gij schoon zoo! Sterrengloed
kuste, om uw hoofd, de blonde lokken.

En dicht bij den olm, op den vijverkant
vatte ik uw hand, vatte ik uw hand.
Ik zag U in de oogen zoo smachtend diep,
alsof heel mijn ziel naar uw ziele riep,
en eensklaps, eensklaps, eer ik zelf 't kon weren,
hield ik U op mijn borst gelascht,
sloot ik mijn lippen op de uwe vast,
één langen zoen, vol wild begeren.

En o die zoen, dien ik toen U nam,
dat was een vlam, dat was een vlam,
geen zoen, maar een laaiende tonge vier,
schroeiend door 't vleesch tot in hart en nier -
en nimmer, nimmermeer zou 'k dien vergeten.
Dat was in Mei... De maan hield wacht
in den stillen nacht, in den korten nacht...
- Al 't heil van Eden heb ik toen bezeten.

XXVI.

Het regent op mossen en varen
een regen van zonnige vonken,
alsof het oogen waren,
die tusschen de loovers lonken.

Zij spatten van hoog uit de toppen
langs de schomlende twijgen der iepen,
als waren het vlammeende droppen
die, gulden, ter aarde siepen.

Nauw gaat er één bladjen aan 't wiegen,
of als luchtige, gouden sylphieden,
in scharen zien wij ze vliegen,
als wilden zij ons bespieden.

En over uw boezem en armen,
en over uw bleeke wangen
weven ze, in lichtende zwarmen,
netten, als om U te vangen.

Dan huppen zij om uwe haren
en uw zachtberoosde koenen,
alsof het kleinoodiën waren,
waarmede ze u willen kronen.

XXVII.

De middagzwoelte zweeft op loome veder
om bloem en kruid. Wellustig bijgegons
wiegt om de rozenstruiken heen en weder;
in 't beekje klinkt den eenden blij geplons.

Op fladderkoeltjes wiegelt, fijn als dons,
verliefde zaadstof rond, en vlijt zich teeder
in 't mollig felp der open kelken neder,
bevruchtend... - Zóo mint alles rondom ons.

Nu zie mij aan en lach mij toe nu! Trillend
van mingenot, vlecht aan mijn hals U vast...
Wen, vóór uw voet, 't insekt ontwaakt in 't groen,

de vink zijn wijfje kust, haar smachten stillend,
draag ik naar 't bloemenbed mijn lieven last
en smaak al 't heil der Lent in éenen zoen.

XXVIII.

Als een blonde beek, zilvergeheid,
kronklen uw haren,
o wonnige meid,
over 't gras gespreid,
doorweven met rozeblâren.

Als twee meren zoo blauw
en zoo afgronddiep,
dat geen oog aanschouw
wat er ooit in sliep,
doch waaruit al 't licht
van het zonnegezicht
de wereld zou tegenstralen,

zoo glanzen uw oogen, o wormige meid,
zoo licht mij uw eigene zaligheid,
uw kussensweelde en uw minnensgenot

uit uw oogen, uw flonkerende oogen tot
in mijn sombere hart, in mijn hart heel diep,
en wekt er, en wekt er al 't heil, dat er sliep...

Als een blonde beek, zilvergeheid,
kronklen uw haren,
o wonnige meid,
over 't gras gespreid,
doorweven met rozeblâren....

XXIX.

De volle maan sneeuwt over 't land
 krijtwitte stralen...
 Leg thans uw handjen in mijn hand,
 kom samen dwalen.
 Langs 't beekje loopt het liefste pad:
 het loover suist er, 't water spat
 en blinkt in 't duister....
 Sta even stil..., een enklen stond!
 - Ik zoen uw oogen, wangen, mond...,
 maar wilt Gij spreken, - fluister, fluister!

Wat ligt de vijver maagdelijk blank
 in 't maangeschemel!
 Daar, onder de iepen, wacht de bank...
 Dáar is... de hemel!
 Kom, op mijn boezem, in mijn arm,
 kom rusten, slapen, zacht en warm
 in 't schemerduister.
 O zalig plekje! Zoete stond...

Kom, kus mij oogen, wangen, mond...,
 maar wilt Gij spreken, - fluister fluister!

O! De avondlucht is één gegons
 van tor en mugge...
 De sterren reegen boven ons,
 geen keert terugge.
 Zoo vlieden de uren, één voor één,
 met lief en leed, gelach, geweën,
 in 't eeuwig duister!
 O reik me uw lippen... Toef geen stond...
 Ik zoen u oogen, wangen, mond...,
 maar wilt Gij spreken, - fluister, fluister!

In avonddauw en sterrenschijn,
 uit voller kelen
 zit nog een enkel, arm vogellijn
 zoet, zoet te kweëlen.
 En 't liedje, dat die vogel zingt,
 't is of het mijn eigen ziel ontspringt
 in 't lauwe duister!
 'k Leef heel een eeuw in éenen stond...
 O zoen mij, zoen mij wang en mond,
 maar wilt Gij spreken, - fluister, fluister!

O hart, wat zijt gij arm en bloot,
zie! 'k wilde weenen...
O hart! wat zijt gij ruim en groot!
In u vereenen
in éenen stond zich kwaad en goed,
en liefde en haat, en zonnegloed
en nachtelijk duister,
ja, 't heil van 't gansche wereldrond...
Lief, kus mij, kus mij wang en mond,
maar wilt Gij spreken, - fluister, fluister!

XXX.

Hoort gij die stemmen fluisteren,
hoort gij die kussen lispelen?
Schuil in akanth- en palmloof
zit daar, in zilvren maangloor,
't lieflijkste paar Erooten.
't Koeltje vermengt in dartel
zwabbren hun lange lokken;
blanker is 't blankste marmer
niet dan hun poezle naaktheid.
Zalig verdroomt het tweetal
d' avond, en - wen hun blonde
hoofdjes vertrouwlijk samen
nijgen, en mollige armen
't halsje zoo teêr omvlechten,
volgen, in zoet gepeins, hun
oogen, in tranen badend,
hoog in de wijde azuurzee
d' eindloozen gang der sterren.

XXXI.

Deez' passie kwam, gelijk in winternachten,
de sneeuw op 't hoog gebergte in 't Alpenland. -

Eén watten wolkje, nog geen droppel zwaar,
bevrozen adem uit een kindermond,
zweeft traag, heel traag, van uit den hemel neer,
tuimelt, een dartle vlinder, door de ruimte,
en fladdert, fladdert speelziek, schuldloos, nietig
zoo lang rond kruin bij kruin, totdat de grond
het aantrekt, onweerstaanbaar, en het vlokje
vastkleeft aan steen of plant. -

Kent gij wel iets
zoo schuldloos, zoo onnoozel als wat sneeuw?
Het kleinste vogelkeeltje slurpt het op
en is toch niet gelescht. Het duizendst deel
van slechts één zonnegenster, en het vlokjen
is weggedampt, en 't plekje, waar 't aan kleefde,

blijft zelf niet klam.

Doch het is Winter nu,
 en verre zijn de vogels. Het is nacht,
 en diep in d'oceaan slaapt nu de zonne,
 en andre vlokjes zweven, even traag,
 als dartle vlinders uit den hemel neer,
 en andre weder tuimlen door het ijdele,
 en fladdren, zwijmlen speelziek, nietig, schuldloos
 zoo lang om kruin bij kruin, totdat de grond
 hen onweerstaanbaar aantrekt, en zij alle
 vastkleven aan de rots...

En zie nu, zie!
 de barre bergtop prijkt, gelijk een vorst,
 in 't vlekloost hermeline, en - als de Maan nu
 plots door de wolken breekt, dan schitteren duizend
 en nogmaals duizend diamanten sterren,
 in duizendvoudige verscheidenheid
 van vorm en grootte in dezen koningsdos...

En weder trekt de Maan den valen sluier
 over haar droombleek ziekenangezicht.
 en weder vlokt en vlokt het, sneller, dichter,
 dichter en sneller rond het Alpgevaart,
 en ieder vlokje kleeft en zet zich vast,

en andre vlokjes kleven vast aan de eerste,
tot straks de bergreus, als een Eskimood
rijst, ingeduffeld in het witste bont.

Dan zweeft, eens ochtends vroeg, een windjen aan,
en blaast, uit louter koortswijl, slechts één veertje,
een vuistbreed hoog óp. 't Veertje valt en rolt,
sleept, waar het rolt, een tweede veertje mede;
en rolt, rolt, rolt - door 't windjen nagezweept,
steeds meerdere medeslepend, voort en voort...

En - zooals kindren soms, bij lentedagen,
in groene weiden, even buiten stad,
ter rei gaan hand in hand:

 eerst geven enkel

een paar elkaar de hand, doch spoedig snellen
tien, twintig andre bij, en altijd groeit het
getal der dansers aan, tot eindelijk allen,
die de eerste lach der zon naar buiten lokte,
één eindelooze keten, door het versche
fijngeurig gras voorthupplen, stap op stap,
zoo kleven dra tien, twintig vlokjes, rollend,
rollend steeds voort, te zamen tot een bol;
de bol wordt klomp; de klomp een rotsblok straks,
de rotsblok half een berg, die, met gedonder,

sleurende struik en boom meê in zijn val,
stort van den bergtop in het diepe dal,
plettrend tot gruis het schamel herdershutje.

Zoo kwam deez' passie, vlokjen in 't begin,
maar straks lawien, die geenen weerstand duldt...

XXXII.

Als ik soms, na uren van 't zoetste kussen,
 uitgeput van liefde, aan uw blanke voetjes
 nederzinkend, dankende woorden zoek en
 de oogen tot U wend;

trouw als kind ooit moeder verknocht was, macht'ger
 dan ooit minnaarshart aan het hart der liefste,
 voel ik, volschoon beeld, dat mijn droomen waar maakt,
 saam ons vereenigd.

Stil is 't al rond ons. Door het openstaande
 venster licht, goudblozend, op ons de mane.
 't Windje wuift roosgeurig om ons, en buiten
 suizelt geheimvol

't wingerdloof, waar zwellende trossen rijpen..... -
 Stoor haar niet, die wondere stilte. Leg uw
 sneeuwen arm, zachtprangend, om beï mijn schoudren...
 Laat mij, onthutst en

stom van weelde, zonder één woord te fluistren,
op uw mond vastdrukken mijn mond, en al der
heemlen heil opslurpen van uwe lippen,
zij 't voor één stond slechts!...

Slechts één hartslag trilt in ons beider borst; één
tocht des adems hijgt in ons beider longen.
't Is, als smolt ziel samen in ziel; als eindde
't leven in elk van

ons; als bleef plots - roerloos - der Horen vinger
staan op de uurplaat boven die vluchtge stonde,
die men 'zalig zijn' in der menschen taal heet,
'zalig in liefde!'

XXXIII.

Is dit mijn leven, - déze schoone stroom,
 rollend, in diepe en breede bedding, wateren
 als bergkristal, weerkaatsend in hun zilveren
 doorzichtig spiegelvlak smaragden weiden,
 vol bontgespikkeld vee, al 't goud en rood
 van woud bij woud in najaarskoningsdos,
 d' arduin- of marmerkant van torens en
 paleizen, rijzend hoog de wolken in,
 borend aleven diep den bodem in,
 in 't levend nat?

En in dien stroom, wat talloos
 getal van visschen, wit- en roos- en goud-
 geschubd, -gevind, weemlend den oever langs,
 wippend de baren uit, - mijn hartsgedachten!

En óp den oever, welk een tieren van
 het weeldrigst bloemgewas, - mijn schoone droomen! -

geurdronken rozen, bloedend van genot,
 leliën, hagelwit, en immortellen
 met sneeuwen kraagjes om het geel gezicht...

En blanke vogels, - mijne vlammenzuchten, -
 scheren langs 't water, fladdrend; stijgen plots
 hoog naar den hemel, uitend in zoet gefluit
 al mijn verlangst...

Dan snijdt, een zwaard gelijk,
 een prachtig gouden zonnestraal de wolk door,
 en heel een Paradijs van licht en warmte
 - uw liefde, o Liefste! - sprankelt, hemelflonkerend,
 elk kabblend golfje tintend en verzilverend,
 neer op den stroom... -

Is dit mijn leven nu? -
 Is dit mijn leven, déze schoone stroom?... -

Dit wás mijn leven, wás het, eer Gij kwaamt:

een schaamle waterloop, een drabbig beeksken,
 een sjovel slootje slechts. Geen zonne kust
 het luie, blonde water. - Groen bevroosd,
 troebel en dik van modder, - zie, de steen,
 dien gij er in smijt, blijft een lange poos

rondbaggren op zijn vlakke, - schuurt het, vadzig
 en loom, de muren langs der achterbuurt,
 die klam, verweerd, bouwvallig, zwart van roet
 en roest, de koppen naar elkander nijgen,
 als om elkaar te steunen, ach! vergeefs,
 vóór den gewissen val...

En langzaam, langzaam
 kruipt, klokt het verder... Visch en vogel schuwen
 't verpeste bed, slechts door de pad gezocht,
 en op welks rand geen grashalm ooit gedijdde.

O 't loome, droeve water! Klaatren kan het
 noch zingen; zuchten slechts - een zucht, zóo dof
 als van wie sterft. Vóór elken brugpaal stuit het,
 als waar 't bevreesd, zijn luien, lammen gang,
 dringend met moeite door de smalle wanden,...
 Geen zon beschijnt des daags, geen maan verlicht
 bij nacht zijn donkerheid, - en, wát daar immer
 diep in zijn sombren schoot vergaat of wordt,
 dát weet daar geen, dan God alleen - misschien.

XXXIV.

Nu is mijn ziel de weidsche kathedraal,
 waar gansch een woud van puurporfieren pijlers
 oprijzen, hoog, in trotschen beuk bij beuk,
 des grilligen loofwerks tooverfantazie:
 gebeeldhouwd wonderlied, waar lotusbloemen,
 lelies en rozen, vogellijns en eekhoorns
 't stramien van zijn, uitspannend, als een droom,
 versteend in de ijle lucht.

En in dien tempel
 was 't nacht, zooeven nog. In alle hoeken,
 rond al de vensters, rond kolom en outer,
 hokten te zaam, hun donkre vleermuisvlerken
 wijdopen, zwijgend-nare schaduwen,
 en in het gansche trotsche schip weerklonken
 stemmen noch schreden, - enkel 't dof gezucht
 van stilte en schaduw, enkel - uur na uur -
 de trage, droeve stap des vliënden tijds,
 niets meer, niets meer...

Toen kiemde, wonderzacht,
 de dag in 't grauwend Oosten. Blankgevlakte
 luchtboden zweefden, dwars door muur en venster,
 den tempel binnen, en - terwijl hun vleugelen,
 uit zonnegoud geweven, groeiend groeiden,
 joegen zij uit hun schuilhoek al die schimmen,
 scheppend, met hunner zwaarden zonnig staal,
 alom - alom, één stijgend, zwellend tij
 van louter licht en klaarheid...

Nu ontwaakten
 in elken muur en boven ieder outer
 bemaalde vensterruiten, zalig zingend
 in wondre kleur-vizioenen, rein-mystieke
 legenden van Maria en het Kindje,
 oplijnend, slank en wit, het boomken Jessé,
 dragend de wondre Lelie, waarin 't Kindje
 geboren wordt, en die de blanke Duif
 des Parakleet warm overlommerd houdt.
 En over de outers, langs de zuilen, onder
 de beuken gaat en staat nu 't volk der beelden,
 zwaaiend onwelkbare palmen, op hun hoofden
 dragend de gouden kroon der Martelaren,
 toonend in borst of knieën bloedige wonden...
 En - wijl op eens, steeds hoger opgerezen,

de zonne zelf, schuin boven 't hoogaltaar,
den gouden wimpel losvouwt, siddren plotseling
klaatrende beiaardklokken, klingelklangelend
wakker, als leeuwriksliedren; gaat het orgel,
brullend uit honderd pijpen, plots aan 't psalmen,
en slaat de bronzen hoofdklok, bons op bons
feestlijk aan 't luien, 't Licht tot eer en roem,
het licht, mijn licht, - U zelf, mijn Lief, mijn Zon!

XXXV.

Nu hebbic U al gegheven,
 al wat ic gheven mach!
 Aen U, mijn Lief, mijn leven,
 ghedenck ic nacht ende dach.

Wat wilt Ghi mi meer noch vraghen?
 En gaf ic U niet ghenoech?
 Voor U alleen sal jaghen
 mijn herte laet ende vroegh.

Ic en can niets meer U schinken,
 den hemel en is niet mijn...
 Mer conde ic sterren doen blinken,
 si souden al de uwe sijn!

Nu hebbic U al gegheven,
 al wat ic U gheven mach
 Ic blijf uw goed, uw leven
 tot aen minen stervensdach!

Scherzo

Ritornellen

I.

En vraagt gij nu: 'Wie leerde u rijmen, dichten?' -
Ik laat niet lang U op het antwoord wachten....
Uw oogen zijn het, die mijn geest verlichtten!

Toen ik voor d' eersten keer, U, Lief, ontmoette,
- een blauwe meidag was het, 's morgens vroege -
weet Gij nog, hoe 'k U toen op rijm begroette?

Snel plukte ik wat jasmijn en hagerozen
en reikte U die, en sprak: 'o Maagd geprezen,
of ooit wel rozen als uw wangen blozen!'

Gij lachte luid met hagelwitte tanden,
 liet mij mijn bloemen op uw boezem binden
 en drukte mij - erkentlijk - warm de handen.

Toen voelde ik rijm bij rijm mijn mond ontglippen....
 Waar ik het haalde, zal ik niet verklappen!
 Een heel *rispetto* borrelde van mijn lippen.

Sinds dien, mijn Lief, o wonder boven wonder!
 komt Gij maar even, lichtjes als een vlinder,
 voorbijgefladderd met een lach of zonder,

of als de slag der Arno slaat en klotst het
 in mij...; mijn hart - gelijk een hamer bonst het,
 en dichten moet ik, - klinkt het niet, zoo botst het!¹⁾

II.

Lach nu maar niet, omdat dees liekens klein zijn! -
 Zij 't kelkje klein, het kan vol goeden wijn zijn,
 zij 't roosje klein, van kleur en geur kan 't rein zijn.

1) 'Klinkt het niet, zoo botst het', een in Zuid-Nederland algemeen verspreide spreekwijze.

Klein is de duif: geen mond, die 't sap niet luste!
 Klein is de parel, schoon zij schatten kostte!
 Klein is uw mond: wie, die niet graag hem kuste?

Wel klein zijn uwer oogjes fonkelsterren.
 Toch deden zij mijn ziel van liefde barnen:
 mij volgt hun zoete klaarheid heinde en verre.

Een woord is klein en lichtlijk uit te spreken...
 Gods 'fiat' deed den chaos vlammen braken,
 een 'neen' van U kan mij het hart doen breken.

III.

Krijgt niet elk jaar elk vogeltje andre veêren,
 de boom niet elke Lente nieuwe blâren,
 bij kermistijd elk boertje een nieuw pak kleëren?

Zal ik dan steeds hetzelfde liêken neuren,
 naar 't benglen van hetzelfde klokje hooren,
 denzelfden beker aan de lippen beuren?

Zal ik dan steeds hetzelfde mondje kussen?
Moet wroeging mijn arm zieltje verontrusten,
zoo 'k soms al proef van andere ondertusschen?

Slechts wie met vele wijn zijn lippen neschte,
kan weten, welke soort hem 't meeste lustte.
Slechts hij heeft recht te zeggen: Die is 't beste!

- Als ik nu ooit van mijne bruid verklare:
‘Die kan u eerst al 't zoet der kusjes leeren!
Nooit kusten lippen zoeter dan de hare!’

Schertst iemand dan: ‘Ei! Vriend! Hoe kunt gij 't weten?’
dan vraag ik stout: ‘Wie zoentjes mocht genieten
van zóo veel lipjes, zal die loognaar heeten?’

't Hi-ja van mijn ezelken

Seguidilla's

I.

Naast mijn ezel, wiens bellekens klonken,
daalde ik fluitend het bergpad af.
Vogeltjes piepten in heesters en stronken,
leutig stapte mijn ezel op draf.

Tusschen de bergen - tandarada!
werkte in den wijngaard het lieflijkste meisje... -
'Ezelken, groeten wij 't meisje?' - Hi-ja!

II.

In 't schemergoud der middagzon,
 den zonhoed op het hoofd,
 stond zij, en perste in kuip en ton
 het purperbloedend ooft.

Veel bijtjes snorden rond....
 Zij wisten niet, waar 't lekkerst ooft was,
 de druiven of haar mond.

III.

Door zooveel schoon bewogen,
 stom, bleef ik staan.
 De rechter boven haar oogen,
 keek zij mij aan.

Zacht naderde ik....
 Mij was 't, of heel de hemel
 straalde uit haar blik.

IV.

In koelende schaduw, op 't malsche kruid,
 liet ik mijn ezelken grazen.
 Luid bulkte het dier zijne blijheid uit....
 Ik hoorde het kauwen en blazen!

‘Heisa! Bitter op lip en mond’,
 dacht hij vast, daar hij distlen scheerde,
 ‘dát maakt immers het hart gezond!’

V.

Tot de plukster trad ik nu.
 Hoflijk boog ik neer....,
 stamelde zacht: ‘God vordere u....’,
 mompelde ook iets van 't weêr!

Ach! Op mijne lippen lag
 't zoetste woord, dat een mond ooit uitbracht... -
 Kon ik, durfde ik? Ach!

VI.

't Zweet droop van mijn voorhoofd neder,
 hijgend joeg mijn borst.
 'Pablo,' vroeg ze, en ach! hoe teeder
 klonk dat, 'hebs du dorst!'

Lachend bood zij mij
 trossen, die bloedend van rijpheid, kerfden!
 'Laaf U,' suisde zij....

VII.

En toen ik uit haar handen
 één trosje nam,
 voelde ik haar vingers branden
 gelijk een vlam.

Als goud zoo geel,
 spoot mij het sap der bessen
 in mond en keel.

VIII.

Fluks lei ik om haar volle leden
 den rechterarm, en sprak aldus:
 ‘Dat wordt een echte kermis, heden,
 kruidt gij dat wijntje nu met een kus!’

Wat maakte mij op eens zoo driest? -
 ‘Hatsji!’ deed Grauwttjen, en lachend zeide ik:
 ‘Gij hoort het, kind, het is beniesd!’

IX.

‘En - wat beniesd is - móet geschiên,’
 sprak stout ik voort.
 ‘Is dat geen wet van kristen liên?
 Zoo dus - als 't hoort....’

Zij lachte noo,
 streek met haar vinger langs haar neusjen
 en zei: ‘Zoo! zoo!’

X.

Boos hief zij 't vuistjen op:

‘Nu ga....!’

Bij Satans horenkop.

Ik sla....!’

Ik sloot
snel, met een kus, haar rooden mond,
en - vlood.

XI.

Doch, eer nog Grauwkje, op mijn bevel,
weer verder trad,
had reeds de deerne, bliksemsnel,
mijn hals omvat.

‘Dáar,’ keef zij, ‘dáar!
Ik zal u leeren meisjes zoenen!’ -
Zij kuste maar....

XII.

Naast mijn ezel, wiens bellekens klonken,
daalde ik al fluitend het bergpad af.
Vogeltjes piepten in boomen en stronken,
leutig stapte mijn ezeltje op draf.

Tusschen de bergen - tandarada! -
plukte maar, plukte steeds 't liefelijk meisje!
'Ezeltje, huwen wij 't meisje?' - Hi-ja!

II.

Hamatis vallata spinis

'Liebe ist Wahnsinn;' statt dieses Narrenwortes könnte man erklären:
'Liebe Schmerz!'

C. BLEIBTREU.

Mixtam te varia laudavi saepè figura
Ut, quidam esses, esse putaret amor.

Monstravit brevis hora rosam mihi: vix brevis hora
Praeteriit, sola est spina reperta mihi

JAC. LCCTIUS.

I.

Broos als een grasje, zoet als een roos,
ontkiemt en bloeit
in het menschenhart
de hemelsche bloeme der Liefde.
Zoet als een roos, als een grasje broos,
door trouwe groeit,
verflenst door smart
en ontrouw, de bloeme der Liefde.

Doch, waar de bloem eens wortel schoot,
nooit sterft zij gansch, dan met den dood
van hen, die oprecht beminnen,
En trekt men ze uit met woesten ruk,
dan scheurt men ook het harte stuk
van hen, die oprecht beminnen.

II.

Mijn lieveling verwijlt in vreemde streek; -
 verdwaald, verloren
 loop ik te zoeken, uur en dag en week
 mijn uitverkoren,

door al de straten, waar wij, zijde aan zij
 saam mochten dwalen,
 op al de plekjes, waar zij zat naast mij -
 in schouwburgzalen,

in 't stil vertrekje, 't nestje klein en fijn
 der stille woning,
 waar 'k, haar aanhoorend, mocht gelukkig zijn
 méer dan een koning... -

En waar ik loop, daar rijzen stemmen zacht
 óp in den duisteren,
 en eensklaps is 't me, of in den stillen nacht
 ik haar hoor fluisteren...

En 't regent zacht..., een luwe, warme vlaag,
met loome droppen,
en op mijn voorhoofd voel ik, loom en traag,
haar vingertoppen.

En op mijn lippen voel ik, o mijn Bruid,
uw lippen branden,
en strek ik, stilstaand, stom, mijn handen uit,
ik voel uw handen...

III.

Hulploos traag, hooploos traag
 kruipt en sluipt langs heg en haag
 met zijn hoorntjes, sprok en broze,
 't nietig, bruine, machteloze
 slakje met zijn glasdof oog,
 zoekend, tastend, naar omhoog.
 't Minste blaadje houdt het tegen:
 strevend sterft het - halverwegen!

Hulploos traag, hooploos traag
 slijt en gaat de tijd vandaag.
 Als het slakje kruipen de uren,
 duren, of zij eeuwig duren,
 slaan met zulke loome slagen,
 of zij op hun wieken dragen
 al het wee van heel een jaar,
 slagen, hoor! vol droef misbaar,
 slagen, waarin tranen stikken,
 pijnlijk, o! om 't uit te snikken.

Hulploos traag en zonder gloed
drijft me in de aadren 't loome bloed...
Zijt Gij heên? Waar zijt Gij henen?
Weenen wilde ik, weenen, weenen.
Hooploos, hulploos, doodsch en loom
leef ik in mijn naren droom,
zoek uw lippen, zoek uw handen,
en mijn slapen branden,... branden!

Hulploos ijl, hooploos leêg
is mijn ziel; mijn mond is veeg
als de koude mond eens dooden. -
Onherroeplijk heêngevloden
met U, kind, is al mijn vreugd,
blos der wangen, fleur der jeugd,
zingenslust en blijde koren,
met U, kind, is 't ál verloren.

IV.

Ik kan niet zingen zonder U:
 alle vuur ontbreekt, alle rhythmus faalt.
 Ik kan niet zingen zonder U:
 mijn keel is droog, mijn geest verdwaalt.

Ik zit en waak... Waar toeft Gij nu?
 Ik waak en krimp van wrange pijn -
 Ik kan niet zingen zonder U:
 mijn lied zou louter klagen zijn.

En toch - mijn hart is overvol,
 zoo overvol van U, van U!
 Mijn arme zinnen gaan op hol...
 Waar zijt Gij nu? Wat doet Gij nu?

Een laaie vlam - in mijne borst
 verteert mijn hart in stagen gloed.
 Mijn lippen schroeien als van dorst
 naar de uwe, - die ik derven moet.

O kussen, die ik derven moet,
o kussen, die 'k niet derven kan!
Ach, wist ik, wat Gij denkt en doet,
en kwaamt Gij dan, en kwaamt Gij dan...

En 'k hoor U steeds, nooit hoorensmoe,
mij fluistren: 'Dwaze, lieve man!'
O wist Gij, wat ik denk en doe,
en zaagt Gij dat-, Gij schrikte er van!

Mijn mond is droog, mijn geest verdwaalt,
en slaaploos lijd ik... Rust Gij nu?
Ik kan niet zingen, waar Gij faalt,
ik kan niet leven - zonder U.

V.

Wat glimt, in de mistige lucht,
zoo ros en laag de maan.
Geen starre zie ik staan....
De herfstwind klaagt en zucht.
Als een zieke zucht en klaagt
de wind door ontblaârde twijgen;
de heesters hijgen, hijgen
als de borst van een stervende maagd.

Dikker en dikker zakken
de nevelen over het woud.
Als een nest van bloedrood goud
waggelt de maan in de takken;
en door nacht en mist, den valen,
op het pad, zoo vaak betreên,
loop ik sinds uren te dwalen,
zonder doel, zonder schaduw, alleen.

Wat sleept gij zoo traag, mijn voeten,
gij, die liept en sprongt altijd?
Zijt gij al uw veerkracht kwijt,
nu haar voetjes u niet ontmoeten?
Haar voetjes, zoo blank en zoo licht,
die huppelden vaak u tegen!...
Toen vonkelde op al uwe wegen,
zalig, het zonnelicht...

Wilt traag nu, gij voeten, nog trager gaan,
thans dat u geen doel meer blijft,
tot gij stil moogt staan, tot gij stil zult staan,
nu dat u geen doel meer blijft...
Och! Mochten mijn armen omvangen,
wat zoo vaak ik omsloten hiel'...
Mij is 't, of die nevelen hangen,
versmachtend, op mijn ziel.

VI.

Ik wacht op U. - Zie, in mijn kamer
is alles, al U wachtend... Kom, o kom!

Mijn ongeduld klopt als een hamer
in hoofd en hart, al blijft mijn mond nog stom...

Zult Gij nu komen?

O kom,

- o kom!

Uw zetel breidt U mild zijn armen
recht over mij, en uwe muiltjes staan
gereed bij 't vuur, dat met zijn warmen
verkwikkend' adem zal uw lijf omvaân...

Zult Gij nu komen?

Kom aan,

- kom aan!

Mijn knie, waarop Gij paard zult rijden,
schalk, speelziek kind, - mijn borst, waarop Gij zacht
uw blonden kroezelkop te rust zult vlijen,
mijn oog, mijn mond, 't wacht ál U, 't wacht!

Zult Gij niet komen

vannacht

- vannacht?

VII.

In den barren steengrond treurt daar
 een boom, in het midden der hei.
 Daar dekt zich de saplooze aarde
 met des heikruids magere spreij.

Oud is de boom! - Onmeetbaar
 omringt hem de eentonige vlakt'....
 Zijn schors is verbrokkeld; zijn kruin schijnt
 als met bijlen aan splinters gehakt.

Die hebben de bliksems gespleten....
 Orkanen, dag en nacht,
 schokten den stam des reuzen
 heen en weder, met duivelsche kracht....

Zijn hart is verdord; zijn binnenst
 is uitgemergeld en leeg....
 - Zoo ligt de stervende kranke
 op zijn doodsbed, hijgend, veeg....

Nog leeft hij, de kranke....: nog trilt daar
 een tochtje in zijn binnenst;.... nog slaat
 die pols; nog is 't, of een adem
 door die reutlende longen gaat.... -

En de treurige boom op de heide,
 wat al wonden hij ook ontving,
 toch wil hij, toch kán hij niet sterven:
 hij leeft aan herinnering!

En hij droomt. - De stormreus grijpt hem
 bij de knoestige kruine; - hij droomt!
 De sneeuwlaag dekt hem onder:
 de knagende ijswolf kooft

en bijt, door de schors heen, in 't harte...
 Hij droomt.... De Winter is lang....
 Doch diep in zijn binnenst borrelt
 als een wonder sirenengezang....:

Eens vloeide aan zijn voet een beke.
 Het schuldeloos, lieflijk kind
 beminde het jeugdig boomken....
 De boom had haar eerst bemind!

Van genot, aan zijn voeten, bruiste
de beek, als de zon haar bescheen!
En hemelsche liederen zong zij,
handklappende tripte zij heen.

En de boom - o! die groeide en bloeide;
die liet ruischen zijn prachtig kleed
van takken en loovers; die beurde
zijne kruine, zoo groen en zoo breed;

die spiegelde zich in de wateren,
die baadde zijn wortels in 't nat. -
Wellustig baadden en slurpten
zijn wortels en werden 't niet zat.

Toen bulderde een onweer! Vreeslijk
gierden de winden; de aard
sidderde, en - wijd, op de duinen,
scheurde het rotsgevaart.

Doch, toen de gebelgde hoofdstof,
bedaard, weer ter ruste ging -
toen was daar geen heldere vliet meer,
die den boom met haar armen omving!

Verwoest was de bedding, vertwijfelend
 staarde de boom om zich heen....
 Geen lied meer! Geen kablende baren....
 o Verweesd, o verlaten - alleen....

Gansch ver, langs het Zuiden, aan 't uiteind
 van de vlakte, blonk nog de vliet....
 In de blaakrende zonne blonk hij
 als paarden!.... - Hij keerde niet! -

Dát droomt op den barren heigronde
 de boom, vol heimlijken rouw....
 Steeds mint hij de heldere beke -
 Bleef ook de geliefde getrouw?

Hij kwijnt;.... hij wil heen naar het water,
 hij voelt zich zoo eeuwig alleen!
 En hij boort en hij priemt met zijn wortels
 door den barren steengronde heen,

en hij zoekt en hij wroet door de keien,
 en hij bijt zich een weg door den grond...
 Voort! Voort! Zijn dorst wil hij lesschen....
 - Een rotsblok: - hij slingert er rond;

hij slingert er rond met zijn wortels,
hij wroetelt en dringt steeds voort....,
hij roept naar het water - in doodstrijd....
De wind draagt zijn jammeren voort!

VIII.

Een bleeken vloed van tranen schreit
aan d' ijlgeveegden trans
de blanke, droeve hemelmeid.
Haar krank geglans
wekt in mijn stille, doodsche cel
zoo'n vreemd geschijn,
de schaduwen opwaart schrikkend...
O kind, o kind, o kindje mijn,
waar zijt Gij wel!

Mij ligt iets zwaar, zoo zwaar als lood
in 't zieke, loom gedacht;
iets vreemd en verschriklijk: smart of dood,
zweeft door den nacht.
En huiveren moet ik, kil en koud,
als raakten mij
ijskoude spokenhanden... -
Gij, engel, die mij beschermen zoudt,
verliet Gij mij?

En of mijn geest mijn lijf verliet,
zoo lig ik in mijn stoel.
Of 't hart nog klopt? - Ik weet het niet,
ik denk noch voel!
En slap, als een verflenste bloem,
mijn hand hangt neer...,
slap, langs mijn stramme knieën... -
Du, lievling, Du, mijn lust, mijn roem,
keer weer, keer weer!

IX.

En droevig zit ik, in mijn eenzaamheid,
in hooploos nietsdoen. Al mijn uren dood ik
in ijdel snakken naar het eindlijk einde
des langen, droeven dags, naar 't eindlijk einde
des langen, droeven Winters, zelfs naar 't einde
des langen, veel te langen levens, dat,
zwaarder dan lood, zwaar als de smarte zelf,
weegt op mijn hoofd...

En onbeweeglijk zit ik,
mijn armen slap neerhangend nevens mij,
stom, onbeweeglijk, als een doode, die
nog enkel zien zou, in mijn leuningstoel,
gedachtloos volgend, met stardrogen blik,
de groote, gouden zonnevlek, die, langzaam
o hooploos langzaam, als een reuzenkever,
kruipt langs den muur, kruipt naar het venster heen,
en kleiner - kleiner, bleeker - bleeker wordt,
en wegzweemt, ongemerkt, wég in het niet...

X.

Ach! Hoe droef en bang,
ach! Hoe droef en bang,
ach! Hoe bang en hoe droef is de winter nacht,
voor wie, uren lang,
uren: eeuwen lang,
doch vergeefs, ach vergeefs de uitverkoren wacht.

Elke stonde kruipt,
elke stonde kruipt
als een slak, en nog trager, in 't niet daarheen...
Sombre smarte sluipt,
sombre smarte sluipt
in het harte, dat krimpt in getreur en geweën!

In den veegen glans,
in den valen glans
van de maan en de ontelbare sterren, - rond mij

strekt zich de aarde thans,
strekt zich de aarde thans,
naakt en leêg, o zoo leêg als een woestenij.

In een twijg die breekt,
in een twijg die breekt,
klinkt uw tred mij in 't oor, - geen muziek is zoo zoet!
En het harte spreekt,
't harte hoopt en spreekt;
‘Hoor, zij nadert! De lieflijke is daar! Schep moed!’

Doch 't gerucht sterft uit!
Stenend sterft het uit,
stiller wordt het, nog stiller, zóo stil als in 't graf...
Nu geen stem of geluid,
geen stem of geluid,
en men waant zich, in wanhoop, alleen, als in 't graf.

Ach! Hoe droef en bang,
ach! Hoe droef en bang,
ach! Hoe bang en droef is de winternacht,
voor wie, uren lang,
uren: eeuwen lang,
doch vergeefs, ach! vergeefs de uitverkoren wacht!

XI.

Hoort gij den nacht,
hoort gij wel den nacht,
hoe hij ademhaalt met metalen longen?
Hoort gij den nacht,
den stormzwangren nacht,
hoe hij jammerklaagt als met duizend tongen?

Wat of hij wacht!
O, de nacht, de nacht,
wat een eindloos leed hij poogt uit te spreken!
Wat of hij wacht,
de stormzwangre nacht,
als een hart, dat wil, maar dat niet kan breken?

O! Hij jammert, de nacht,
de stormzwangre nacht,
hij jammert en huilt van vergeefsche begeren;

hij siddert, de nacht,
de Novembernacht,
wen de passies, wild, zijne ziel verteren.

Hij verbeidt de maan,
de kalme blanke maan,
dat zij zijn smarten suss' met haar droef bleeke stralen...
Stil ligt dan - stil - de nacht,
stil, de stormzwangre nacht,
en vult - als 't ademen van een slapend kind - de dalen.

XII.

Stom staroogt in zijn hol de Koning der woestijn
en kreunt en kermt en vindt den slaap niet... Uur bij uren
volgt hij aan 't firmament der sterren zilverschijn,
en rekt zich, geeuwt en klaagt, of stonden eeuwen duren!

Zijn wijfje keerde niet. - O onuitspreekbre pijn!
Jaloerschheid scheurt hem 't hart! Wat baat hem luistren, turen!
Geen enkle kreet, geen enkel stip kan gids hem zijn...,
en gansch zijn ingewand blaakt van ondoofbre vuren.

Dan schrijdt hij, statig, door het tastbaar donker heen,
bestijgt den heuveltop en, in den nacht alleen,
heeft hij tot driemaal toe zijn smarten uitgekreten.

Snel als een pijl, schiet hij vooruit door mist en smoor,
bergaf, bergop, afgronden over, 't braambosch door,
met slijk bemorst en bloed, en 't harte stuk gereten!

XIII.

Wat durf ik klagen,
zoo arm en slecht!
Heb ik dan recht, om meer te vragen?

Mint Gij mij dan?
Mag ik U minnen?
Ach! Wát beginnen,
ik, arme man?

Mij dulden doet Gij,
en dát alleen...
Denkt Ge aan 't verleên,
mij smaden moet Gij.

Wat Gij me ook gunt,
't is medelijden...
Zóo laat Gij glijden
een dom stuk munt

in des schooiers handen... -
en zulk een ben ik:
uw woord, uw blik,
zijn mijn laatste panden,

mijn laatste schat... -
Zal 'k die nu derven?
Door het slijk weer zwerven
van 't oude pad?

Geen stervling weet er,
wat dáar mij wacht! -
O beter, beter,
zoo 'k stierf vannacht...

XIV.

Ik voel mij als een beedlaar! In den kilsten
van alle winternachten, 't zwakke lijf
gehuld in lompen, raaffend op den wind,
de voeten nauwlijks met wat doek omwonden,
verstijfd, verkleumd, van honger paars en blauw,
zakte ik, tot sterven moede, op uwen drempel
reutlend ineen, een machteloze klomp.
Daar trof mijn brekend oog het helle glanzen
van een paleis, dat zich vóór mij ontsloot,
en vage stemmen troffen mij het oor,
en woorden klonken, die ik niet verstond,
wen zachte handen mij de slapen streelden,
en roerloos lag ik als een lijk, waarvan
slechts de oogen leven zouden...

En daar trad
van uit dien hellen glans een wonder beeld
toe op den domplaar, die daar stervend lag:

een zoet gelaat, zoet - als een bloemenaanzicht
 in Meimaand - boog vol meêlij over mij,
 en eindloos, eindloos teeder, koestrend als
 een moederkus, lei zich een zachte hand
 hier op mijn hart, dat haast had uitgeklopt.
 En, of een ijsklomp, plotsling, in dat hart
 ontdood was bij dat hemelsch zacht gevoel,
 zoo ving 't weer aan te kloppen, stil, heel stil,
 zoo vloeide 't bloed weer langzaam door de vaten,
 zoo roerden, één voor één, zich al mijn leden,
 zoo sprongen heete tranen uit mijn oog,
 en gretig greep ik uwe hand, en drukte
 die op mijn lippen in een langen zoen...

Toen droeg, men, op een wenk, den armen zwerver
 in uwe kamer; op uw eigen rustbed
 lei men mij neer; met eigen handen laafdet
 Gij mijne lippen; kruim vóór kruimel legdet
 Gij 't voedzaam brood in mijn bestorven mond,
 deedt schoenen steken aan mijn naakte voeten,
 deedt kleedren spreiden om mijn zwak arm lijf...-

En toen ik, eindelijk, stom van dank, en strompelend
 gelijk een dronken man, uw heerlijk huis,

het hoofd ontbloot en met gevouwen handen,
een stille dankbeê op den mond, verliet
als een geloovige den tempel Gods;
toen 'k eindelijk buiten stond, alleen, alleen,
omgierd door winden, baggend in de modder,
toen vond ik in mijn toegenepen hand
- als laatsten penning van uw hoog meêlijden -
dit stukje goud - zie, 'k draag het hier op 't hart! -

Zie, 'k draag het hier op 't hart, - en, tot ik sterf,
draag ik dat, hier op 't hart! Wat nood mij kwelle,
wat dorst of honger nijpe, hier op 't hart
bewaar ik trouw dat hemelsch amulet,
- geen pand van liefde, slechts van medelijden -
juist als dit arm hart zelf voor niets, voor niets,
ook voor geen schat van Kroisos in te ruilen!

XV.

Den snavel open zwerft, bij middagzonneshijn,
 op afgematte vlerk, verschroeid van dorst, de rave;
 zij zoekt met doffen blik de bronnen, die haar lave,
 en ploft dan loodzwaar neer en stuiptrekt van de pijn.

Zoo stort in 't gloeiend zand van Sahara's woestijn
 - reeds stierf zijn ros - nog half gesteund op ruwen stave,
 de pelgrim stervend neer; zijn paarse lippen zijn
 vol schuim; zieltoogend denkt hij nog aan huis en have.

Doch neen! Nog sneeft hij niet! Ver in het Oosten rijzen
 de frissche oazen op: de groene palmen wijzen
 ten blauwen hemel; bronnen klatren vóór zijn voet....

Weer wil hij verder, richt zich op, schept nieuwen moed,
 wil naar dat lustoord, eind van al zijn foltring, henen....
 Een schreê! nog.... en nog één!
 En 't hemelsch beeld?.... Verdwenen!

XVI.

Slechts hij die, minnend, aarde en God vergeten,
 naast zich, in vleesch en bloed, het beeld ziet rijzen,
 door hem, in stilte van zijn hart, aanbeden:
 - háár is hij gansch; een nimmer breekbare keten
 hecht hém aan haar; zijn bloed - hij voelt het ijzen;
 een wilde drift doorsiddert al zijn leden;

steeds is zij daar naast hem; de almachte Horen
 verwekken uur noch stond, zij treedt hem nader,
 zij, de éene, tusschen duizend uitverkoren!
 O! Droog zijn tranen, moeder, steun hem, vader:
 die éene juist kan nimmer hem behooren!
 Wie wordt d' ellendeling tot schut en rader? -

Hij zwijgt, maar sterft. Zij mag, zij zal niet weten
 wat omgaat in zijn ziel. Zijn haren grijzen:
 nog is de strijd, zoo schriklijk, niet volstreden,
 - doch 't hart wordt zonder meêlij stuk gereten....
 Die zulke wonden in de borst kan wijzen,
 die weet alleen, wat smart ik heb geleden.

Memories.

I.

In 't hart van Brabant, in een lieflijk dal,
waar 's Zomers kudde grazen op het groen
der weiden en langs zilvrigblauwe vijvers;
waar duizend boterbloemkens, madelieven
en sleutelklokjes blinken tusschen 't gras,
rijst, eeuwenoud, een bosch: - de knoestige eik,
de blanke abeelen en reusachtige olmen
verdringen daar elkaar, en, in hun kruin,
zoodra de Mei die heeft getooid met knoppen
of witte katjes, zwellend in de zon,
klapwiekt het heir der voogden: nachtegalen
in 't grauwe pak, met zilvren gorgelslag;
kwikstaartjes, die houthakkers stap voor stap

vervolgen aan hun arbeid; kneuters, meerlen,
 weëwalen, wier gekletter de echo's wekt,
 de bonte roetaard en blauwglanzige koekoek,
 het levenslustig keuntje, snel ter vlucht
 en als een adem licht, en 't klimmerken,
 dat winkend pinkend langs de stammen klautert -
 daar zijn zij alle, één duizendstemmig koor,
 één piepen, fluiten, kweedlen, fijflen, - luid
 gelach, gekout, getoet, - week tierelieren
 half binnenbeks, - zacht kirren, schel gejoel,
 charivari der Lent, dien nimmer dichter
 beschrijft, geen snarentuig nabijstreeft!...
 En, te midden
 van al dat joelen, kwettren, vleugelreppen
 en bladgesuis, - omringd van wal en schans,
 rijst daar het heuglijk slot der Kruikenborgen,
 waar, aan de ogiefpoort thans geen hellebaarden
 en pieken schittren in het zonneglaren;
 waar op de torenspil geen vaan meer golft,
 en op het platte dak geen stormhoed blinkt
 der trouwe wacht, steeds loerend op gevaar!
 In licht en stralen baadt het log gevaarte,
 en daar, waar eens het bloed de dallen heeft
 geverfd; waar 't moordend lood der musketiers

d'arduinen schans trof en aan splinters bonsde;
 daar tieren thans, beeld der vergeving, bloemen;
 daar bloeit klimop, en trest, steeds frisch en groen,
 zijn lieve rankjes en drietongig blad
 van steen tot steen omhoog, tot aan het dak.

II.

Daar was het, naast die burcht, en in de schaduw
 dier oude boomen, dat de gouden kindsheid,
 die zonnig-fleurge geest der eerste jeugd -
 haar rozendraden rond een kinderpaar,
 twee teedre spruiten uit één zelfde Lente,
 met welgevallen vlocht. - 't Een was een meisje:
 betoovrend kroezelkopken, blonder dan
 de algouden garst, die op den akker wiegelt
 omhoog, omlaag, in 't koestren van het licht;
 - Elaine hiet ze. - Een bolle knaap was de andere,
 met vranken blik en open gul gemoed,
 een wondre mengeling van mild- en wildheid,
 van guitenaard en engelachte zoetheid,
 halfbakken sater in miniatuur,
 waar nimmer 't hart, alléén de vlugge geest
 den Daemon slachtte! -

Daar, in 't zwoele lommer
 van 't gotisch burchtslot, zagen beiden 't licht.
 Een boogscheut verder maar, vast geen tien schreden
 verwijderd van elkaar, rees beider woonsteê:
 de hare, schilderachtig landhuis, wijd
 met park en bosch omringd en groene dreef,
 zag, aan haar voet, haar beeld in blauwe vijvers
 teruggekaatst; -

de zijne, waar zijn vader
 een needrig ambt bekleedde, keek van op
 een heuveltje over 't veld, en gaf, langs d' Oostkant,
 door een verandah uitzicht op een hofken,
 zijn moeders lust, waar rozen, zonnebloemen,
 jacinthen, reuzendaalja's gansch het jaar
 haar bonte dracht schakeerden op het groen
 van moerbesstruik en wingerd....-

Schoon, ja was
 en dichterlijk dit oord - een ander Eden!
 Doch schooner maakte het de glans der onschuld,
 die uit der kleinen oog dat al bescheen,
 verhoogend loof en bloem met hemelglans!
 Nog schooner maakte het de reine idylle,
 die daar, zoo meenge Lent, het speelziek paar,
 - met woorden niet, o neen, of ijdlle rijmen, -

maar met den vollen rhythmus van hun spel,
 den frisschen geur en fleur van loof en twijgen,
 het maagdelijk bloeien der pas open knoppen,
 op rozenkleurge bladen, nooit gevlekt
 door smet of schuld, in 't boek der kindsheid dichtte,
 tot éens....,
 - o veel, veel later, als der kindsheid
 zachtglimmend morgenrood voor grooter hitte
 van rijper leefseizoen had plaats gemaakt -
 in 't oor des jonglings, die nog niets vergat,
 het niet vergeten kón en 't ook niet wilde,
 het spottend vogellied den titel zong:
 'Onschuldig lieven van twee kinderharten!'

III.

Men zong en sprong, men danste en spelemeide!
 Wat weet ik meer? Men huppelde door het bosch!
 't Was even middag.... Al het loover scheen
 in gouden vocht te baden, en de takken
 des hazelaars, als soms de wind die scheidde,
 ontblootten kwistig 't smaakvol, talloos ooft,

kernrijpe nootjes, dat het kind nog slechts
te grijpen hoefde, - zóo, met volle handen!

Toch viel het voor, dat soms de lieve vrucht
te hoog te rijpen stond voor 't kleine meisje....
Wat nu gedaan? - Geen nood! De snaak wist raad.
'Kom!' - riep hij, - 'durft gij klimmen? Ik sta leêrken!'¹⁾
Op één- twee- drie, daar stond hij, met den schouder
vast tegen d'eik geleund, de handen samen-
gevouwen vóór den schoot, half bukkend, om
der lieve toe te laten, 't mollig voetje
te plaatsén op die hand, en met haar armkens
zijn hals te omvatten.... En, daar stond zij, kijk!
hoog op zijn schouders, plukkend, in den blinde,
't rijp ooft, en blijde roepend, dat er toch
zoo eeuwig vele stonden, 'millioenen!'
wat zegt zij, 'duizend,' 'honderd,' en nog meer!....

Bij avondtijd, zoodra de zonneshijf
rood achter 't bosch verdween, keerde ook het paar
naar huis. Dan plukte men langs 't enge boschpad
de purpre kraakbes en de bloedroode aardbei,

1) Leêrken staan = *faire la courte échelle*.

en meermaals loerde reeds de vroege maan
 door de eikenkruinen op de twee, en rammelde
 reeds in de vert de keten van den bandhond
 der naaste hoof, ter spade wacht reeds los,
 als steeds het paar nog omdwaalde in het veld...

- Dan werd het meisje schuw....

‘Zoo 't spoken waren,
 die, rinkelend met hun ketens, ons vervolgen....’

- Doch, hij was niet bevreesd.

‘Denk niet daaráan....

Dat is niet wel van u... Hoor, ginder rollen
 nog wagens hoofwaart, en de boeren zingen
 bij 't huiswaartkeeren... Kom! Ben ik dan niet
 met u, Elaine?’ -

En zie, hij trok het meisje
 gansch vaderlijk tot zich, lei zacht zijn arm
 rond hare broze leest, en toonde 't maantje,
 dat, wakend over hen, ver boven olmen-
 en beukenloof meewandelde naar huis;
 soms ook de nevels, die - sneeuwblanke wade -
 't geboomt omhulden, door den wind bewogen,
 als goede geesten uit een hooger sfeer!

IV.

Zoo dwalend, hand in hand door 't veld, vertelde
 de knaap, hoe, in een oud, zeer... zeer oud bosch,
 ver, ver van huis, het schoonste koningskind,
 door booze tovenaars in slaap gedompeld,
 op 't hoogste van een toren honderd jaren
 bleef ingesluimerd..., tot een jonge prins
 de maagd ontdekte, en, met een enklen kus,
 haar opwekte uit den dood - en nam tot bruid.

En 't meisje luisterde, en eerbiedig zwijgend,
 drong ze, onbewust, steeds dicht tot haar vriend,
 en drukte zacht zijn hand, en vroeg hem, stille,
 met smeekend oog: 'indien de tooverkol
 ook haar betooverde voor honderd jaar,
 of hij dan ook zou weenen, omdat zij
 niet meer zijn speelnoot ware; of hij haar
 zou zoeken door heel de aard, haar zou verlossen,
 haar met zich voeren op zijn moedig ros,
 hij, achter heur, zij rustend in zijn arm...?' -

Zoo trok, in zaalgen kout, het kinderpaar

de burcht voorbij, die op den westerhemel,
 thans door de zon gebaad in vloeiend goud,
 haar slanke torenspillen scheemren deed,
 en luchtvaart rees, van bosch en weide omringd,
 door d' avonddoom gehuld als in een sluier,
 maar stom, zóo stom, en zóo vol heimelijkheid,
 als lag ook daar, op roze- en mirtebladen,
 't prinsesken ingeslapen, 't oog half toe,
 in zoeten droom van 's redders liefdelied...

V.

O de onbewuste waarheid van dat woord,
 een kindermond ontvallen! Vreemde gril
 des al te grilligen Noodlots, dat ons, armen,
 naar Oost of Westen voert, naar Noord of Zuid,
 of zeewaart heen, waar wilde golven woelen,
 of naar 't gebergt, wiens top in ijsglans praalt,
 of naar het land, waar onder taxiskruinen
 en ruischend cederloof, de zwanenvlucht
 de slanke halzen rekt, en 't zilvermeer
 doorklieft met rozen voet, - of naar woestijnen,
 die klanklooze eenzaamheid en leêge lucht
 alléen vervullen... -

‘Ach! Indien ook mij
 de toovenaar zoo deed slapen, zoudt gij dan
 van droetheid nooit meer spelen? Zoudt gij naar
 mijn schuilplaats zoeken en mijn bruijom zijn?’
 Zoo spraakt Gij toen, mijn kind! zoo, onbewust,
 o mijn Elaine, die 'k nu wedervinde,
 zoo lei uw mond ons beider toekomst bloot,
 en 't smartlijk weerzien na tienjaarge scheiding,
 - een eeuw, zoo niet voor u, dan toch voor mij...

En zie... Nog, denk ik aan dien afscheidsstond...

Daar, vóór uw woning, staat de wagen klaar:
Old England trekt den grijzen vader weer
 ter lieve heimat, als de Pool 't magneet,
 noodlottig, onverbidlijk... Daar staat ook
 een kleine knaap, - elf jaren oud misschien...
 Met droeve blikken tuurt hij 't rijtuig aan,
 en denkt, aan wie het wacht... Hoor! Paardenhoeven
 beuken, vol ongeduld, den steenen weg,
 en, onder dof gehinnik, op het mondstuk
 schroeft knagend het gebit...

Die heengaan treden
 naar 't rijtuig; vrienden drukken, 't oog in tranen,

elkaar voor 't lest de hand; een hartlijk woord,
 een korten heilwensch spreekt men nog weersijds,
 en... - nú is 't tijd!...
 Slechts 't knaapje nog, Elaine,
 het blonde knaapje, en Gij, zijn zuster, Gij,
 zijn Schoone Slaapster, staan nog, wang aan wang
 geprest, en nokken... - Arme! ook hij beproeft
 haar moed in 't hart te spreken..., doch hij vindt
 geen enkel, godgebenedijde woord,
 en zwijgt, en wendt zich af, en weent, weent, weent...

VI.

Dát was de slaap, o mijn Elaine, die
 U aan mijn liefde ontstal... Daar stond ik eenzaam,
 verlaten als een wees... Want vruchtloos troostte
 mij vader, kuste moeder oog en wang
 weer droog, en vlocht mijn zusje bei heur armkens
 met dringend zoete woorden rond mijn hals...
 Hoe lang ik U betreurd heb, is me ontgaan. -
 'k Weet ook niet meer, wat wilde jonkheidsstormen
 mij naar het woest gewoel der wereldstad
 voortzweepten, en de reine 'erinnering
 aan U allengs verflauwen deên, tot ze eindlijk

de trekken van uw beeld, dat in mijn ziel
nog nú te pralen staat, als op een outer
een Sant van 't fijnste goud, voor maand en jaar
verduisterden als met een nevelfloers...

En heden hoor ik, zie ik, heb 'k U weer...
In 't volle bloeien van uw schoonste schoon
komt Gij tot mij, geen kind, geen maagd ook meer,
tot vrouw ontwikkeld nu, en - o! aanbidlijk
als een godin, betoovrend als slechts Gij
alléen... En thans! Thans mocht ik, o mijn Lief,
al kostte 't ook mijn leven en mijn ziel,
de Schoone Slaapster in uw binnenst wekken,
mijn zuster in Elaine doen herleven,
U henen voeren, gansch het leven door,
naar Noord of Zuid, waar 't U maar lusten zou:
naar d' avondtrans of naar den morgenluister,
naar 't ijs der Pool of 't vuur des Evenaars,
steeds op mijn borst en op mijn kloeken arm,
uw leden hullend in mijn eigen kleed,
ik slechts in úw, Gij slechts in mijn hart levend,
en niets meer wenschend, niets meer wetend dan...
dat ik U liefheb, liefheb, en Gij mij...

VII.

Eilaas! Eilaas! Een droom is 't, dien ik droom...
 Hoort Gij die stem niet, in het boschje ginds?
 't Is of ze uit verre tijden spreekt tot ons... -

Sneeuwwit van veeren zit een vogelken
 al op een stekendoren... Din, don, dijne...
 Naar 't verre liefje zendt mijn hand hem heen...

‘En waakt of slaapt gij dan, of zijt gij dood...?’

En stenend, stil en stenend suist tot mij:
 ‘k En wake niet,... 'k en slape niet... noch ben
 ik dood... Ik ben getrouwd al één halfjaar...’

Ik luister stom... 'k Weet niet, wat mij geschiedt...
 Ik tast rond mij... Kan ik uw hand niet vatten?
 Nog zingt het vogeltje op den dorentak,
 en langzaam, langzaam stijgt de nacht in 't Oost...

III. Lilium asphodelum

*Eins nur ist gewisz, der Schmerz; hier ist die Möglichkeit für eine
befreiende Dichtung.*

GEORG BRANDES.

L'amor finisce con dolori et pianti.

I.

Ei! Was dat slapen of was dat droomen?
 Is die dag al heen, die als duizend rozen
 in den morgen kriede: die hooge dag,
 toen uw hand voor 't eerst in de mijne lag,
 ach! voor d' eersten keer...; toen heel mijn jeugd
 nog éens herfleurende als in hemelvreugd,
 en ik mijn eigen ziele hoorde schallen
 in 't vogellied, 't wijd schallend vogellied...

Ach, de uren, de uren! Zij verpoozen niet!
 't Is Herfst... De bladeren vallen, vallen!

Ei! Was dat slapen of was dat droomen?
 Is die Mei al uit, van wiens bloemenwieken
 slechts amber droop: die blauwe Mei,
 toen ik, plotseling weenend, U álles zei

in een enkelen zucht, in een enkelen zoen...,
en hoe Gij smolt in tranen toen...!
En juichend zijt Ge me om den hals gevallen...

Ach, de uren, de uren! Zij verpoozen niet...
't Is Herfst nu, en de bladeren vallen!

Ei! Was dat slapen of was dat droomen?
Is die Liefde al uit, die, als 't uchtendkrieken
van dien hoogen dag, als die blauwe Mei,
als 't rozig fleuren der wilde hei
mij tegenschemerde? Is 't ál reeds heen,
dat zalig dwalen, getweeën alleen,
langs boschpad en langs ruischende watervallen...
o Liefde, meigeur, schallend vogellied...

Ach, de uren, de uren! Zij verpoozen niet!
't Is Herfst... De bladeren vallen, vallen!

II.

Buiig Novemberweêr....
 De laatste rozen verwelken:
 de blaadren der stervende kelken
 fladderen heinde en veer....
 Buiig Novemberweêr!

De laatste lelies verslensen,
 als stervenden bleek en veeg.
 De tuin treurt doodsch en leêg!....
 Zóo sterven de liefden der menschen!....
 De laatste lelies verslensen.

Door de ontbloote dreven waart
 nu de Geest, die het al vernietigt.
 Bloem of plant, die hij bestaat,
 ontkleurt, verflenst, ontblaârt,
 waar hij door de dreven waart!

Zoo waart door het groene leven
een geest, die niemand spaart.
Wanhoop zijn prijsgegeven,
wie zijn holle blik bestaat,
in de dreven van 't groene leven!

Als stervenden, veeg en vaal,
zie ik de kelken hangen....
Ik droom van verlepte wangen,
doodschedels, zwart en kaal,
ik, stervende, veeg en vaal!

Zoo sterven de liefden der menschen,
dooft de dartele vlam van 't geluk....
Met elken herfstwindruk
waaien henen ons hopen en wenschen.... -
Zoo sterven de liefden der menschen!

III.

Alsof zij de zon beweenen,
in de Noordzee ondergegaan,
hoor ik de grijze wilgen
treurig te suizen staan.

Rozige ibisveeren,
den vogel ontgaan in zijn vlucht,
bespikkelt een vloot van wolkjes
in het Westen de gouden lucht.

Met verkoelenden adem blaast nu
de wind over veld en dal.
Op den woudzoom klatert
stiller de waterval.

Ver, in de meerschen, verheft zich,
klagende melopee,
des koeiers slepende wijze
en het treurige loeien van 't vee.

Wat klinkt dat eenvoudige wijsje
vreemd en lang in mijn binnenst na...
O! Het wordt mij zoo duister, zoo duister,
of ik op een kerkhof sta.

IV.

Dat is mij gebeurd nu ter tweede maal,
 dat in vollen, klaarlichten dag,
 als doofde de zonne haar laatsten straal,
 plots de nacht me op de ziele lag;
 dat in 't juichende, stralende middaguur
 mijn oogen geen licht meer genoten,
 als een dreigende, hooge gevangenismuur
 het duister mij hield omsloten.

En toen dat gebeurd is voor de eerste maal,
 was 't de lieflijkste lentedag,
 en de primel ontlook, en de nachtegaal
 zong in 't bosch met zijn heerlijksten slag.
 En mijn Moeder was dood..., en naast haar lijk
 wrong ik, wanhopig, de handen,
 en mijn oog bleef droog als de oogen van 't lijk,
 maar mijn oogappels brandden, brandden.

En niet levend meer had ik haar weergezien,
 al had ik mij zóo gespoed...

O! Zijn stervende moeder niet wederzien,
wie zegt ooit, hoe wee dat doet?
En middag was 't, als ik de oude woon
bij de beek en de wilgen betrad.
Wel hoorde ik mijn Vader; 'Mijn zoon, o mijn zoon!'
maar ik kon niet meer zien, waar ik trad!

En toch was het geen traan, die 't gezicht mij benam:
strak stond in zijn holte mijn oog,
en men zei het mij later: dát gloeide als een vlam,
en ik weet het: mijn wimper was droog.
Maar in mij was 't nacht, en ook nacht óm mij,
en doodverf lag op mijn wangen,
en mijn smart verrees als een hoge muur rond mij,
en hield me in haar duister gevangen.

En heden gebeurt zulks ter tweede maal,
nu bij wintermiddaglicht,
dat, als doofde de zonne haar laatsten straal,
plots de nacht op mijn ziele ligt...
En mijn Vader leeft, en geen vriend ging dood
en geen droevige doodklok luidt,
en toch wring ik mijn handen in angst en nood,
en mijn licht, och mijn licht is uit...

V.

'k Heb U naar huis gebracht.
 en treurig keer ik weder. -
 De boomen ruischen zacht...
 't Is nacht, 't is middernacht...
 En treurig keer ik weder,
 die straks zoo blijde was... -

Wat zijt gij week en teeder
 als bloemen, die in 't gras
 de wandlaars trappen neder...,
 wat zijt gij week en teder,
 mijn hart, mijn vreugd, mijn liefde,
 en brozer, brozer zelf dan glas!

Wat heb ik U gedaan,
 om zoo te moeten lijden...?
 Ik kan niet henengaan,
 blijf vóór uw woning staan! -

Om zóo te moeten lijden,
moet groot mijn misdaad zijn...

Vergeet Gij dan de tijden,
toen gij dezelfde pijn
door ándrer schuld moest lijden?
Vergeet gij dan de tijden,
dat, och! zoo kort geleden,
mijn liefde uw brood was en uw wijn?

Als oogen zonder licht,
wreed uitgestoken oogen
in een dood aangezicht,
uw vensters, donker, dicht...
Als blinde, lichtlooze oogen
staren ze en zien toch niet....

Zóo staren ook uw oogen
en zien mijn smarte niet
en blijven onbewogen...
Zóo staren ook uw oogen...
Wat scheelt U mijn verdriet!
Mijn tranen mag de vorst doen drogen...

VI.

Zweeft neer, weeft rond, o droomen,
 weeft mijn arm hart in slaap.
 Ruischt zacht, ruischt droef, mijn boomen,
 ruischt gij mijn smart in slaap....
 In uwe schaduw rek ik
 mij neer in de kille lucht.
 Mijn armen, mijn armen strek ik
 tot haar, die mij is ontvlucht....

Ruischt zacht, ruischt droef, mijn boomen,
 ruischt gij mijn smart in slaap.
 Zweeft neer, weeft rond, o droomen,
 weeft mijn arm hart in slaap.
 Mijn harte kent geen ruste:
 dat is als een heel klein wicht.
 Wat moeder het suste en kuste,
 het schreit om gezelschap en licht....

Zweeft neer, weeft rond, o droomen,
weeft mijn arm hart in slaap.
Ruischt droef, ruischt zacht, mijn boomen,
ruischt mijne smart in slaap....
Mijn smart kent rust noch duur,
die is als een stokoud man,
die snakt naar 't stervensuur
en het niet bereiken kan....

VII.

Waar zult Gij de zuchten leggen,
die ik zucht voor U?
Waar mijn bange gedachten leggen,
als ik vlucht voor U?
Heb toch mededoogen:
 't is zoo guur, zoo laat!
 Door de vuile, kille straat
 komen zij tot U gevlogen!
Láat ze komen, láat ze zweven
 rond U, - láat ze zingen, leven
 rond U, vlinders teêr...
Hul hen in uw blank gewaad,
 als Gij slapen gaat,...
éens, en dan niet weer?...

Waar zult Gij de liedjes leggen,
die ik zong voor U?

Waar zult Gij mijn zieltje leggen,
want - ik schonk het U?
Hul het, als Gij slapen gaat,
hul mijn ziel in uw blank gewaad,
als een heel klein wicht...
Gun haar, tusschen het borstenpaar,
't warme, zoete plekje, waar
men het hart voelt jagen;
streel haar met uw hand - heel zacht, -
dek haar met uw blonde vacht,
laat haar rusten, slechts één nacht,
na zoo lange bange dagen...
Sus in slaap haar lange pijn,
zing heel teêr:
'Suja, suja, zieltje mijn...'
Eéns, en dan niet weer?...

VIII.

O Lief, mijn Lief! Hoe lief toch heb ik U!
Had 'k ooit wel lief, nooit had ik lief als heden!
O Lief, mijn Lief! Wat smarten lijd ik nu!
Leed 'k nog zoo veel, 'k heb nooit zóo veel geleden!

O Lief, mijn Lief! Waarom versmaadt Gij mij?
Wel mocht ik vroeger elken smaad versmaden,
nu Gij mij smaadt, wiens achting haalt daarbij?
Mij is 't, of 't eigen hart mij heeft verraden.

O Lief, mijn Lief! Mijn liefde is groot en puur,
groot als de zon, puur als 't gebloemt der dalen;
zichzelf verteert zij als het zonnevuur,
te feller, naar het gloeit met feller stralen.

O Lief, mijn Lief! Wat doet me uw smaad een pijn
en kwaad ook, kwaad! - Zie, ik kón opwaart streven,
mijn stam tot roem, U zelf tot glorie zijn;
deugd, kracht én moed, - Gij kunt mij alles geven.

O Lief, mijn Lief! Mijn eenig hoogst genot,
maar ook mijn Lief, mijn eenig diepste lijden,
wat geen vermag, geen moeder, zelfs geen god,
Gij kunt mij redden, Gij, voor alle lijden!

IX.

Vraagt Gij mij, dat ik U de sage
verhaal van den Leeuwerik?....

Die sage verhalen, begrijpen,
kan niemand zoo goed als ik.

De leeuwerik is een arm zieltje,
ontsnapt uit der helle pijn....
Heel zijn wezen verlangt naar den hemel,
hij haakt - om bij God te zijn.

Klapwiekend stijgt hij - een veertje
dat trillert - hoog in de lucht,
een verlangen, plots vogel geworden,
een gevederde zielezucht....

En wie hem zien stijgen, en wie hem
aanhooren, begrijpen niet,
of zijn lied hém voert naar den hemel,
of hijzélf naar den hemel zijn lied.

Doch nauwlijks genaakt hij, daarboven,
de wanden van louter azuur,
of diep uit den ether verschijnen
twee handen van louter vuur....

Dat zijn de Handen des Vaders,
die wijzen zijn smeekbeê af,....
Als een looden kogel valt hij,
in de baren zoekt hij een graf!.... -

Vraagt Gij mij, dat ik u de sage
verhaal van den Leeuwerik....? -
Die sage verhalen, begrijpen,
kan niemand beter dan ik....

X.

Toen Gij zijt heengegaan - dien nacht,
o, 'k weet het nog als was 't van gister nauw, -
lag over huis en straat de sneeuwen vacht,
de wind blies rauw, heel fel en rauw.

Geen woord, dat U weerhouden had
wellicht, heb ik gezegd; 'k heb niets gedaan,
dat U deed keeren; stom en stijf, met glad
gezicht zag ik tot U en - liet U gaan!

Doch, toen de straatdeur achter U
in 't slot gevallen was met dof gerucht,
toen ben ik opgeschrokken, angstig, schuw,
en als een dwaas U nagevlucht.

En 'k heb uw stap aanhoord, heel lang,
wegdomlend in den sneeuw, die 't al bedekte,
en plotsling neschten tranen mij de wang
terwijl ik de armen naar U strekte.

XI.

Nu treurt mijn liefde als een bleeke bloem
in wat gelig water...
Verdamp't haar roken... Verwelkt haar roem...
Stervend wat later.

Nu kwijnt mijn liefde als het kaarslicht, flauw
in het morgengrijzen
nog pinkend vóór 't beeld van de Lieve Vrouw
te midden van bloemparadijzen.
Den nacht door bloeide haar mooie vlam,
- een vurige kelk
op een blanken, slanken leliestam,
zoo blank als melk...
Nu is ze uitgebrand, en de vlam gaat uit
als een mat, dood oog, dat voor altijd sluit.

Nu is mijn liefde als een teer vorstenkind,
de laatste telg van een verzwakt geslacht,

arm vogelken, te dooden door wat wind,
siddrend en bleek, alleen, in al de pracht
van haar paleis... Zij zit aan 't venster neer,
en ziet de bloemen weerszij langs de paân
zich oopnen, oopnen, oopnen heinde en veer
als kinderoogen, zoover d' hare gaan.

Zij weet wel, dat zij geene plukken zal...
Zij vouwt de handen saam; zij weet niet, hoe
't haar wordt nu in haar kwijnend hartje, moê
van 't lange lijden, nu het stemgeschal
van honderd vooglen haar in de ooren tuit,
en stil, heel stil, weent zij haar weedom uit...

Stil weent zij - om de rozen die niet bloeiden,
om 't vogelken, wien 't ei reeds werd tot graf,
misschien om oogen, die eens in de hare gloeiden,
misschien om kussen, die haar niemand gaf....

XII.

Vaak keeren mijn oude gedachten
onbevredigd, bang en schuw,
mijn verlangens, die steeds nog U wachten,
mijn haken en trachten - naar U.

Een vlucht van schuchtere vogels,
die, op reis naar het Noord, woest, bar,
zich den mooien vijver herinneren,
waar zij peisterden 't vorig jaar.
En - als was heel die schaar maar één vogel,
fladdren zij neer op den groenen boord:
een plonzen, een kwietren, een zwemmen,
en dan verder naar 't eenzaam Noord.

En als de bonte kudde, rosgevekt,
die 's Winters, droevig, in den vunzen stal,
denkt aan de weide, nu met ijs bedekt,
des Zomers als één bloemenwaterval,

en, bij dat denken, op de ruige tong
het zuurzoet weersmaakt van het prille kruid,
de roken ruikt van vroegen tijd en jong
volsappig groen, des Zomers rijken buit,

zoo voelt zeer vaak, als was 't mijn ziel alleen
die voelt en weet, een van mijn vingertoppen
die toch niets raakt, de zachtheid van uw leên
en 'k adem rijk de geuren van uw lokken.

XIII.

De maanschijn hangt, als een brugge,
op zuilen van kristal,
over een vale heide
onder d' eindlooze hemelhal.

Naakt en bloot de wijde heide...
als een kerkhof naakt en bloot...
- Is dat de slaap des Winters?
Is dat de slaap der Dood?

Als weefden onzichtbare handen,
handen, uit het schimmenrijk,
een koele witte wade
om een onzichtbaar lijk,

zoo ligt, in het bleeke maanlicht,
een rag van draden gespreid,
waar duizend tranen op blinken
door onzichtbare oogen geschreid...

En als was het de stilte, of de maanschijn,
of de nacht, die tot tonen werd,
zweeft wijd, door de ragfijne luchten,
lijze een lied - vol vlijmende smert...

XIV.

Wat staat er het water zoo stil,
wat drijft er de hemel zoo snel....
Arm kind, zeg, wéet Gij wel,
wat of dit beduiden wil?

Als het water zoo stil blijft staan,
dat geen rimpel den spiegel verduistert,
dan is 't, dat het water luistert,....
dan is 't, dat het water luistert
of geen schreden langs d'oever gaan,

geen schreden, zwaar en loom,
van bedroefde, wanhopige menschen,
die het heimlijke plekje wenschen
heel diep in den somberen stroom!

Dan ontspruiten, heimlijk, beneden,...
dan ontspruiten, heimlijk, beneden,
 witte rozen en leliën rood
voor Dengene, die - moede geleden
 nog een enkele gunst wil - den Dood!

XV.

De stroom lag al drie nachten toe. -
Zij waren zoo lijdens- en levensmoê.

Zij stonden op het eenzaam strand,
als broêr en zuster hand in hand,

doodsbleek, maar zonder een traan in 't oog: -
dát was al lang van schreien droog!

Scherp kerfde de wind hun in 't gezicht;
de maan verspreidde zulk bleek, doodsch licht...

De stroom lag al drie nachten toe... -
Toen sprak hij stamelend: 'Liefste, hoe

verdraag ik ooit die wreedste pijn?
Gij kunt noch moogt er de mijne zijn...'

Een blik vol liefde sloeg ze op hem.
'Gij arme, gij armste,' sprak haar stem;

o gij armste en liefste! En meent gij dan;
dat, om u te ontberen, ik leven kan? -'

Haar stem klonk zoeter dan merelzang:
zij wees hem den stroom: 'Wat toeft gij lang!'

- De stroom lag al drie nachten toe,
de jongen was zoo af, zoo moe...

Toen trof zijn oog een zwaren steen:
dien tilde hij op; met vaste schreên

trad hij naar het ijs, en smeed, en smeed
dat de splinters knetterden wijd en breed;

hij smeed en smeed, met nog krachtiger haal,
dat het water borrelde in machtigen straal...,

dat het water spoot, met somber gezucht,
in den zilveren maanschijn hoog in de lucht.

En als nu gaapte de breede bijt,
stond zij al naast hem, en sprak: 't Is tijd!'

Zij zeiden niet veel en stortten geen traan:
zij zagen malkander smachtend aan,

zij zoenden malkander op den mond...
- Eén sprong!... Het water spatte rond...

Scherp kerfde de wind; flauw scheen de maan.
Stil lag weer het water... 't Was ál gedaan!

Zij waren, ach, zoo lijdensmoê...
Het vroom, het vroom... De bijt vroom toe...

De stroom lag al drie nachten dicht... -
Wie kan daar leven zonder licht?

Wie kan daar leven zonder min? -
De Winter vlood... De Lent keerde in

het land met zon- en bloemenpracht;
- en de stroom ontdooide in éenen nacht.

De stroom ontdooide in een enkel uur;
toen vond men, dicht bij den havenmuur

die Twee, vertrokken naar beter land,
nog mond op mond, nog hand in hand.

XVI.

O! Lange nacht, eindlooze winternacht,
o waart gij henen reeds, voor immer henen....!

Kil vult uw licht de kamer, waar ik wacht,
de tranen stollend, die ik zit te weenen.
En roerloos zweeft, ijskille lijkenwa,
uw harde maanschijn over disch en stoelen;
ook over mij, aan 't venster, waar ik sta,
roerloos en stom, beroofd van elk gevoelen,
van elk geloof, van alle liefde en hoop....

Traag schrijdt gij heen, en rekt uw loome schreden
uit, hooploos uit, als waar' der Uren loop
voor goed gestuit, als moest geen morgen, 't heden
nog ooit vervangen, morgenstar noch zon
opnieuw de kilbevrozen Aard bestralen.
Alsof uw voet nog nauw bewegen kon,
loodzwaar verzinkt hij, diep, in donkre dalen....

En - doodsbleek - snak ik om wat levenslust,
 en - doodsbleek - wacht ik, dat de slaap voorbij ga,
 een luttel zon mijn bleeke wangen kust,
 een luttel levensvreugde mij ter zij ga....

En snikken zwellen, zwellen, - eer ik 't weet,
 mij naar de keel, krampachtig-wilde snikken;
 en zuchten wurgen mij den strot, en heet
 stokt mij dan de adem, heet, als moest ik stikken.
 En diep in mij, heel diep en duidelijk zie
 ik al de leêgte van dit nutloos leven....
 - Wat doe 'k hier langer nu? Waarom? Voor wie
 blijf ik die Smart, d' Ellende prijs gegeven?

Weg zonder doel, mand zonder bodem, zee,
 waar 't zoekend peillood nergens grond mag raken,
 - dát is 't bestaan; een afgrond, vol van wee,
 rustlooze krater, die slechts ramp zou braken;
 Groot-oceaan van slijk, maar zonder kust;
 grenzeloos duister, zonder maan noch starren;
 onvruchtbaar slooven zonder loon noch rust;
 wurgende lasso, door geen hand te ontwarren,
 ja tóch te ontwarren, maar door eigen hand,
 als ik den moed slechts vond een staal te vatten...

o Zoet gevoelen, uit den breeden rand
 der roze, zoete wonde 't bloed zien spatten,
 zien spatten, jeugdig rood en manlijk breed,
 en langzaam, langzaam, het verlepte leven
 wegvloeien voelen, als op 't eigen kleed
 het eigen bloed, en dan - als geest, te zweven
 't zwart Eindige uit, het stralend Eindlooze in....!

o 'k Ben zoo laf, zoo lui....

Dien stoot te wagen
 ik durf het niet.... Een weerloos kind is min
 dan ik een slaaf van 't nameloos versagen....

Ik ben zoo laf.... zoo kinderachtig laf....

Gij, glimmend mes, kunt gij dit hart niet treffen
 uit eigen kracht; mes, dat een vrouw mij gaf,
 moet ik u zelf dan, moet ik zélf u heffen
 tot....

't Mes valt neer, neer valt het met een plot,
vast in den grond.... En zie, het glimt mij tegen,
en 'k grijp het, hef het op, en kus het, of
't ondraaglijk leven plots mij werd tot zegen....

En weder sta en waak ik in den nacht,
roerloos en stom, beroofd van elk gevoelen,
en roerloos ligt, in kille, bleeke pracht,
de harde maanschijn over disch en stoelen....
En - doodsbleek - snak ik naar wat levenslust,
en - doodsbleek - snak ik, dat de slaap voorbij ga,
een luttel zon mijn bleeke wangen kust,
een luttel levensvreugde mij ter zij ga....

XVII.

Als een frissche regen
uit onweerswolk
plots neerruischt tot zegen
van land en volk, -

hier bloemen laaft
en het gras begiet,
ginds het bed hergraaft
van den drogen vliet,

en houdt niet op
vóór den laten nacht:
- met iederen drop
valt frischheid en kracht, -

en ruischt maar voort
tot den nacht, heel laat,
dat elk beekje ten boord
zij gevuld en verzaad; -

zoo somtijds banen,
na dagen van smart,
zich plotsling de tranen
een weg uit het hart,

en vloeien, vloeien,
door niets gestremd,
als bronnen, wier sproeien
geen tijd zelf dempt, -

de oogen, na lange
dorte drenkend,
den drogen wangen
weer kleuren schenkend,

en ruimen zich baan
en verruimen het hart:
- met elken traan
vloeit leed en smart,

en vloeien stil aan
tot den nacht, tot den nacht:
iedere traan
schenkt troost en kracht...

XVIII.

't Is lang geleên. -

Ik bracht U, elken morgen,
vóór dag en dauw naar huis. -

Heel stille sloot zich,
bescheiden deelgenoot van 't zoetst geheim,
het enge torenpoortjen achter U,
terwijl ik stadwaart keerde....

Dán, - hoe vaak toch,
heeft mij dit schuldloos kinderspel verheugd -
dan zocht ik, wáár ik trad, in 't malsche wegje,
de sporen uwer voetjes: - duidelijk stonden
zij dáarin afgeprent, schier popperig klein,
mooi-eng toeloopend vóór, in 't mid onzichtbaar,
en 't zwierig hakje dieper ingehakt
als waar 't uit moedwil.

Vroolijk liepen zoo,
heel dicht, heel dicht, 't één links wat, 't andre rechts,

al uwe stapjes, en niet één, niet één
 ontbrak er op 't appél, tot waar het voetpad
 zich oplost in der voorstad stille straat,
 doodlopend in de koude, harde steenen.
 En somtijds was 't mij, wen ik tellend, tellend,
 zoo huiswaart liep, terwijl uw stappen alle
 in ándre richting mijwaart kwamen, of daar
 ver, in den morgenmist, uw lieflijk beeld
 plots uit die sporen opwies, mijwaart snellend
 met open armen en een kus gereed.

Eéns echter was dat niet zoo! -

 Weet gij 't nog,
 dien laatsten keer...?

 Het was de laatste keer.

Den dood in 't hart bracht ik U weer naar huis,
 den dood in 't hart! - Het was het scheidensuur.
 En Winter was 't. In 't Oosten grauwdde, onzuiver,
 de gore, zieke dag. Eén ster nog pinkte
 hoog boven ons door wolken, dik van sneeuw,... -
 En... 'k stond alleen... Toen, of een blank gordijn
 van fijnste kant op mij was neergezonken,
 viel, door den stillen dampkring, vlok bij vlok
 loodrecht naar de aard, begravend, vóór mijn oogen,

elk mijwaart loopend spoor van uwe voeten,
begravend, achter mij, mijn eigen stappen,
heenvliedend ver van U, verweg van U,
als wilde 't Noodlot zelf uitwisschen 't laatste,
wat daar nog bleef van een zoo heete Min:
een sjoewel voetspoor op een slijkrig pad.

XIX.

Waar vind ik het kronkelwegje,
 waarover uw voetje eens liep,
 wanneer Gij mij tegensneldet?... -

De Winter heeft het bedolven....
 - De Winter heeft het bedolven
 diep onder de sneeuw, heel diep.

Waar zijn nu de glanzende paarden,
 die de madelievenzee
 spoelde tot op uwe voeten?

De Winter heeft ze begraven!
 - De Winter heeft ze begraven
 diep onder de blanke snee.

Waar is nu de lustige leeuwerik,
 die zoo dikwijls ons tegenriep,
 als wij door de weiden stoeiden? -

Zijn lijkje ligt begraven...
- Zijn lijkje ligt begraven
diep onder de sneeuw, heel diep.

En waar zoek ik het stille plekje,
waar ik al mijn loodzwaar wee
bergen kan onder de aarde? -

Ach! Lag het met mij begraven!...
- Ach! Lag het met mij begraven
diep onder de blanke snee!

XX.

O dat ik neure, o dat ik klage,
 klagende neure, half binnensmonde,
van mijn doode liefden de pale sage,
 van mijn doode liefden de droeve ronde.

De blonde hoofdjes bedekt met asch,
 de linke borst met een mes doorstoken,
den hals bebloed, het gelaat als was,
 de hand witbleek en de oogen geloken,

komen zij allen, - een bleeke rij,
 dragen zij allen, in bleeke handen,
 in bevende handen
 kaarsen die branden,
als om 't lijk van een doode, rond mij,

 weenen het uit
 met gillend geluid,

met stemmen, die als om een doode treuren;

‘Wij zijn het heil, dat gij moest verbeuren,
de liefden, die verleden zijn,
de liefden, die geleden zijn,
verleden, verleden -
geleden!’

O stemmen, wilt gij mij 't hart verscheuren?

‘Hart, hart - gij kondet een Eden zijn...
Met zangen vulden wij u en geuren,
de liefden, die verleden zijn.
Gij verbeurdet het Heil en verwoesttet uw Eden.
Verleden, geleden, want dát is 't woord.
Zie, de bloemen geknakt, in de modder vertreden,
zie, de vroolijke zangers gevangen, vermoord...
Verbeurd uw heil! Verwoest uw Eden!
Nu waken én Twijfel én Smart aan de Poort...’

En wranger herneemt de pale ronde:

‘Wij zijn de kussen, als rozen ontbloeid,
als rozen bloeiend van mond tot monde,

verslenst, verworpen en uitgeroeid....
 't Verlangen zijn wij en 't heet begeeren,
 als leliën rekkend, van hart tot hart,
 stengels, witter dan duiveveeren,
 nu 't slijk ingetrappeld, vermorzeld en zwart...
 Uw zonngedachten, uw vlammenzuchten,
 glimmende stralen der springfontein,
 opruischend - muziek - in de fijnste luchten,
 neerruischend weer als een dauwgordijn,
 thans ingeslapen, verdoofd, bevroren,
 door Lent' noch Zomer gewekt voortaan...
 o Eéns verraden, o eéns verloren,
 als schaduw verdreven, als dauw vergaan...'

En immer herneemt het, met dieper treuren:

'o Hart, gij kondet een Eden zijn!
 Wij zijn het heil, dat gij moest verbeuren...,
 de liefden, die verleden zijn,
 de liefden, die geleden zijn,
 verleden, en
 geleden!'

XXI.

Mijns herten gheren
moettic ontberen,
o grote pijn!
Mi es ontvloghen,
groot Got, onttoghen
die minne mijn.

Serpenten bose
ende tonghen lose
spoghen venijn,
ten spijt van trouwe
moettic, in rouwe,
allene sijn!

Cost Ghi beloven,
ende gheloven
hun wensch en woert,

nie waert Ghi waerdig
mijn hart nocht vaerdig
tot mijn behoerd.

Ende toch, Ghi wrede,
morghen als hede
beminnic U,
want minnic, bedervic, -
mer latic, so stervic,
so minnic nu.

Daerom ic draghe
met stiller claghe
de lasten mijn....
Mocht Ghi hier wesen
bi mi, ghenesen
waer al mijn pijn.

Van minnen te quelen
ende dát te helen
haer, die men mint,
dat's so grote pine,
dat alle medisine
daer af verblint.

Des sijt niet erre
ende blijf niet verre,
dies biddic U.
Neemt wech mijn grief, ach,
peinst om mi, lief, ach,
als ic om U.

XXII.

O! Tooverkracht schuilt in Herinnering! -

Reeds tweemaal weefde, sinds ik U verloor,
de Lente bloemen in het groene deken,
waar Ge onder slaapt, en toch, en toch, en toch -
Gij zijt niet dood, voor mij niet dood, mijn Lief!

Zie, elken avond, in 't geheimvol uur,
als Dag en Scheemring om den voorrang strijden,

- onhoorbaar fladderen, als vledermuizen,
de schaduwen der Nacht, stil, één vóór één,
subtiel als geesten, dwars door raam en deuren
mijn kamer in, en hokken in de hoeken
vreesachtig saam, en rekken, zwarter steeds,
steeds wijder hunne donkre wieken uit, -

dan zie 'k U weer, flink, bloeiend als voorheen...

Dan wensch ik: 'Nu!'

- En zie, gij staat vóór mij...

Niet donker is 't meer; volle, lichte dag;
niet op mijn vunze kamer zit ik; stralend
strekt zich de Lente rond ons beiden uit...

Of zonnevonken in uw lokken laaien
zoo blond zijt Gij; uw hand ligt in de mijn;
uw stemme fluistert met haar klank van goud
het oude: 'Dwaze lieving!' Op mijn lippen
vlamt weer die zoen, en - als ik straks, alleen,
geheel alleen, stom in mijn leuningstoel,
ontwaak in 't ijzig duister van 't vertrek,
streelt mij als de irisgeur nog van uw kleederen,
lachen mij nog, van 't roodgebloemd tapijt,
de sleutelklokjes tegen, die - zoo dikwijls -
bengelden op ons spoor, waar we ons vermeiden.

XXIII.

Ik weet een simpel liedje,
heel klein, maar diep van zin;
ik weet een simpel liedje,
- mijn smarte weent daarin.
Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
De Lente is lang voorbij,
de Zomer is heengevaren,
Herfst en Winter nabij....
Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
Al-treurnis is nabij
voor mij.

Ik weet een simpel liedje,
heel klein, maar zoo vol smart....
Ik weet een simpel liedje
van een gebroken hart!

Klaag zachtjes, vedel droeve,
 wek niet, wat slapen mag....
 Och! Wist ik de diepe groeve,
 waarin ik mijn smarte lag!...
 Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
 De Lente is lang voorbij,
 de Zomer is heengevaren,
 Herfst en Winter nabij....
 Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
 Al-treurnis is nabij
 voor mij.

Ik weet een simpel liedje!....
 Gelijk een heel klein kind
 heb ik mijn pijn vertroeteld,
 en als een bruid bemind.
 En nu zij, reuzin geworden,
 tóch wil gedragen zijn,
 kan ik - wat anderen morden! -
 verraden de lieve pijn?...
 Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
 De Lente is lang voorbij,
 de Zomer is heengevaren,
 Herfst en Winter nabij....

Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
 Al-treurnis is nabij
 voormij....

Ik weet een simpel liedje....
 Twee woorden zijn genoeg,
 om 't liedje saam te vatten:
 te laat eerst, dan te vroeg!
 Een vlinder, al lang gestorven,
 eer de mooiste roos ontbloeit....
 Een roosje, verflenst en verdorven,
 eer de vlinder het vlerkje ontplooit....
 Klaagt zoetjes, vedelsnaren,
 de Lente is lang voorbij,
 de Zomer is heengevaren,
 Herfst en Winter nabij....
 Klaagt zoetjes, vedelsnaren!
 Al-treurnis is nabij
 voor mij....

Speelt zachtjes, vedelsnaren,
 weent zoetjes, zoetjes uit!
 Speelt zachtjes, vedelsnaren....
 - Snikt diepe smart wel luid?

De snaren zijn al gesprongen...
 De Zomer is voorbij....
 Mijn liedjen is uitgezongen....
 Herfst en Winter nabij....
 De snaren zijn al gesprongen:
 Al-treurnis is nabij....
 nabij....

XXIV.

Tristitia rerum!

Heerlijk dichterwoord,
vaak uitgesproken, doch hoe schaars begrepen.
Gevoelt gevoelloos hout? Ziellooze stof -
heeft zij een ziel dan? Kan het levenlooze
meeleven met wat leeft? Ligt in 't mysterie
van wat ons oog niet ziet, ons oor niet hoort,
een band verborgen tusschen mensch en plant,
een medevoelen tusschen mensch en stof,
als tusschen mensch en mensch en mensch en dier?

Niet altijd spot de Stof, met saterstronie,
met wát wij lijden, noch versiert Natuur
zich met haar mooiste mooi, wanneer wij treuren,
om straks te weenen, als wij vroolijk zijn.
Ook zij spreidt op ons wreedste wonden soms
den purpermantel van haar medelijden,

en zelfs het nietigst voorwerp toont, bijwijlen,
voor menschenmart zijn eerbied, - zoo niets meer.

Voorwaar, voorwaar, een oude wonde moet ik
wreed openrijten, als ik dit vertel...

Wij waren saam voor 't laatst. De halve dag,
dán gansch de veel te korte winter nacht,
waren gevloten, als geschrokken wild,
eer nog twee arme menschenkindren al
het saamgeleefde en saamgeleden Wel
en Wee, ter hellicht slechts, herleven konden.
Mijn brieven en úw brieven; al de verzen,
voor U geschreven; ál de liedren, samen
geleerd en vaak gezongen: Schumann, Schubert,
Chopin en Robert Frantz, Wagner en Grieg,
't werd al op nieuw genoten, woord én zang,
en geen van beiden sprak met slechts één woord
van dát alleen, dat beider hart nogtans
vulde tot barstens toe.

'k Vergeet het nooit...
Juist had ik, tranen smorend in mijn stem,
dood meer dan levend, 't wondre lied gezongen,

dat Siegmund zingt dien wondren meiënnacht,
als Siegelinde hem in de armen zinkt, -
toen, in de stilte van den wintermorgen,
heel ver, heel zacht, een klok drie uren sloeg,
ons scheidensuur.

En - zeldzaam: of die stonde,
in de eindloos groote stad de torens alle
elkaar toeriepen deze maar van smart,
zoo klonken, twintigvoudig, steeds verschillend
in klank en rhythmus, ver, van kerk tot kerk,
de drie metalen slagen, in ons harte
door 't pijnlijkst echo nagedeund, zoo lang...

En Mürger's lied, 't weemoedig-schalke, klonk mij
op d' eigen stond, duidelijk en scherp in 't oor:

*'Entre nous maintenant, n-i ni, c'est fini!
Je ne suis plus qu'un spectre et tu n'es qu'un fantôme,
Et sur notre amour mort et bien enseveli
Nous allons, si tu veux, chanter le dernier psaume...
MI, RÉ, MI, DO, RÉ, LA... Pas cet air, ma petite!
S'il entendait cet air que tu chantais jadis,
Mon coeur, tout mort qu'il est, tressaillirait bien vite,
Et ressusciterait à ce DE PROFUNDIS...'*

Geen woord ontviel mij. IJlings stond ik recht,
sloeg mijn kaban vlug om, en - in een langen
ijskouden meer dan warmen zoen uw lichaam
voor 't laatst aan 't mijne pressend, zag ik, sidderend,
verbleekend vast, wijl Gij, met bitter snikken,
uw aanzicht in mijn boezem bergend, beide
uw armen om mij vlocht, en snikte, snikte,
en spraakt van blijven en van vluchten... en....,

toen zag ik, huivrend, hoe, op uw klavier,
op eens de lamp verflauwde; hoe de vlamme
als 't waar van pijn ineenkromp, dan weer, worstelend
opflakkerde, vijf, zes, tien maal, - eerst snel,
héel snel, dan trager weder, zwakker immer,
tot zij, in éens, na nog een laatsten genster
geloosd te hebben - als een stervende,
die de oogen sluit voor eeuwig, - uitging, mij
en U in 't donker hullend van dien nacht,
beeld van het donker, dat ons beider zielen
voortaan omhullen zou, het leven door...

XXV.

Als zwanen, zwart,
over donkere meren,
uitspannend haar veeren
met snerpend geklag,

zoo drijven, van smart,
mijn uren henen....
In weenen, stenen
kwijnt heel mijn dag.

XXVI.

Ik voel mij, nu Gij n i e t zijt, als de mot,
die, aangelokt door 't licht, bij zomeravond
door 't open venster in een kamer dringt,
en achter haar wordt 't venster dichtgemaakt,
gedoofd de mooie vlam, gelijk een bloem
die plotsling slensen zou, en in het donker
wiegt nu het dier in 't rond, en bonst zich 't hoofdje
te pletten tegen wand en ruit en kast.

En buiten wandelt, blank, de maneschijn,
een wonderfee, 't spinrokken in de handen,
rond in den gaard, en spint haar tullen sluiers
om struik en boom en roos en leliekelk.
Een flauwe straal dringt in het dof vertrek
en wijst der mot den weg.

o Ja, daarbuiten
 is 't Paradijs! Dáar wil zij heen, dáarheen.
 De boomen ziet zij wuiven; op hun hoogen
 halmdunnen stengel wiegen, of zij wenken:
 'o kom, kom, kom!' de blanke leliën;
 en rozen lijken, in den tooverluister,
 als kervende granaten....

Driftig schuift nu
 de mot haar gazen wiekjes op; onstuimig,
 snel als een kogel vliegt zij in dien straalglans
 vooruit..., doch treft, eilaas! 't bedrieglijk glas,
 en valt ten grond, gekneusd, het hoofd geborsten,
 waar morgen haar een logge knechtenvoet
 vertrappen zal....

Die mot is als mijn ziel....
 U ná wil zij, U ná in de eeuwigheid!
 Almachtig spant Verlangst haar vleugels open.
 Doch - wát zij poogt, gevangne van mijn lijf,
 zij kán niet heen en smacht in 't donker voort....

XXVII.

Nog voel ik, geuriger dan rozenlucht,
uw mond vaak langs den mijnen glippen.
Nog smelt uw kus, gelijk een rijpe vrucht,
in honigzoetheid op mijn lippen.

Luik ik het oog - uw aanzicht glanst mij aan,
stop ik het oor - uw stemme klinkt mij tegen,
staar ik mijn venster uit - ik zie U staan,
loop ik door 't bosch - 'k vind U op al mijn wegen.

Voor eeuwig, eeuwig heên - toch zijt Gij daar!
Dood en in 't graf - toch leeft Gij waar ik leve,
en 't is mij soms, niet Gij zijt dood, voorwaar,
en ik ben 't zelf, die U als geest omzweve....

XXVIII.

Roza, willen wij dansen,
dans, Roza,
dans, Roza!
Vlecht cypressen om uwen hoed...:
Wie niet sterft voor zijn liefde, bemint niet goed! -

Roza, willen wii dansen,
dans, Roza zoet!

Roza, willen wij zingen,
zing, Roza,
zing, Roza!
Kent Gij nog 't oude mooie lied:
'En al doofde de zon, ik vergeet u niet!'

Mag er de vreugde niet zingen,
dan zing 't verdriet!

Roza, willen wij weenen,
 ween, Roza,
 ween, Roza!

Ligt geen lijkje daar in uw schoot....?
 Is dat 't lijk van ons liefde, eens zoo machtig groot?

Roza, willen wij weenen,
 ach, tot den dood....

Roza, willen wij zoenen,
 zoen, Roza,
 zoen, Roza!
 Zoent Gij ooit den ándren man,
 onthou hem dat éene zoentje dan,

't zoentje, dat mij doen juichen
 en weenen kan.

Roza, willen wij slapen,
 slaap, Roza,

slaap, Roza!
Och! Wie het ál verloren heeft,
slapen slechts wat troost hergeeft....

Roza willen wij slapen? -
Genoeg geleefd!

XXIX.

Met week geluid
van zoete, stille wijzen
heb ik verheven
der Liefste lof...

't Gezang is uit...
Mijn hart moet ijzen, ijzen...
Mijn lieve leven
ligt... dood... in 't stof...

XXX.

Als een gouden droom,
 tusschen heester en boom
 hangt en glanst een laatste straal
 van de gloeiende schijf,
 die haar nachtverblijf
 reeds hervond in het zeekristnal.

In mijn oogen zweeft,
 door mijn ziele weeft
 zoo Herinnering immervoort.
 Wie ik minde is heên....
 Lust en heil verdween,
 doch uw beeld leeft onverstoord,

door mijn Liefde gebeurd, door mijn Smart geschoord,
 als een hooggouden Muze op een zegepoort,
 immervoort,
 immervoort,
 in mijn hart, o mijn Liefste, in mijn harte!

Nazang

I.

Mijn hart is dood! - Wie zal het begraven?
Wie zal het kisten? - Mijn hart is dood!
Vaak schroeide 't van dorst, en géen kwam 't laven;
de honger verteerde 't, géen schafte brood....
Mijn hart is dood! Wie zal het begraven?
Wie zal het kisten? - Mijn hart is dood.

Mijn hart is dood...! Men legge 't te rusten,
te rusten in 't eerste, beste graf.
Komt ál nu, mijn liefden, mijn jonge lusten,
komt allen nu nader en legt het af....
Mijn hart is dood...! Men legge 't te rusten,
te rusten in 't eerste, beste graf!

Mijn hart is dood.... Komt allen nu samen,
 mijn jonge liefden, een laatsten keer.
 En noemt het éens nog met de oude namen,
 en koost en vertroetelt het als weleer....
 Mijn hart is dood.... Komt allen nu samen,
 mijn jonge liefden, een laatsten keer.

Van alle de oudste, Gij, bruine blonde,
 Gij eerste liefde en de reinste mee,
 sluit Gij, zacht zoenend, zijn breede wonde,
 zoen weg al 't kwaad, dat het éens U deê,
 van alle de eerste, Gij, bruine blonde,
 mijn oudste liefde en de beste mee.

Gij, donkre Fee, met uw zeediepe oogen,
 Gij liefde van vuur met uw kussen van vlam,
 raap Gij het lijk op, uit mededoogen,
 draag Gij het mede als een arm dood lam,
 Gij, donkre Fee, met uw zeediepe oogen,
 Gij liefde van vuur met uw kussen van vlam.

En Gij, o slanke, Gij, ranke, blanke,
 Gij schoonste en zoetste, die 't heeft bemind,
 leg Gij het te slapen, - o 'k dank U, danke! -

leg Gij het te slapen gelijk een kind....
o Gij, mijn slanke, mijn ranke, blanke,
leg Gij het slapen gelijk een kind.

Dek Gij het toe met cypressentwijgen
en strooi heel zachtjes er aarde op neer,
en keer dan huiswaart met plechtig zwijgen,
vergeet zijn graf, en keer nimmer weer....
Dek Gij het toe met cypressentwijgen,
en strooi, voor eeuwig, er aarde op neer.

II.

Van al 't verdriet der aarde
is dit het grootste wel,
dat al ons heil zoo broos is
en liefde een bedrieglijk spel.

Welk uw geluk moog' wezen,
vertrouw het geen andre hand,
als glasscherf krijgt gij 't weder,
al was 't van diamant.

En mint gij - min in stilte;
al waar 't een koningin!
Min om des minnens wonne,
maar nooit om wedermin.

Wie niet met zeven sloten
zijn schat bezegeld houdt,
hij wete 't: slechts koper krijgt hij
in ruil voor al zijn goud...

Van al 't verdriet der aarde
is dit het grootste toch,
dat alle heil zoo broos is,
en liefde - het brooste nog!

III.

Een vochtgrijs morgenuur. - De boomen schijnen
 ver weg te deinzen in den smook, heel ver...
 In 't Oosten weemlen vale mistgordijnen,
 waarachter, bleek en flauw, de morgenster.

't Is alles grijs en grauw... De velden strekken
 zich, vaal en vaag en leêg, naar 't Oosten heen,
 eentonig, doodsch, bekroond met paarsche vlekken
 en doffe kleuren, lang, heel lang geleên.

Op 't smalle pad, met parels overdropen,
 spreidt zich een dichte web van haarfijn rag;
 in 't natte gras look nog geen bloemoog open,
 geen nacht meer is 't, en toch is 't nog geen dag.

Doch sterke reuken stijgen uit de kruiden,
 en zweven zinbedwelmend om mij heen...
 Ik denk aan d' amber van beroosde huiden,
 aan zoete lokken, lang, heel lang geleên.

En met den geur verrijzen, in 't geheugen,
én kleur én vorm, weldra een stralend beeld...
Is dat een spel der zinnen? dat een leugen?
'k Zie 't lachje weer, dat om uw lippen speelt,

'k hoor weer het woord, zoo vaak mij toegefluisterd:
'Du, dwaze man! Min ik dij niet alleen?'
- o Zon van jeugd en min, zoo lang verduisterd...
En 'k droom van liefde, lang, heel lang geleên.

1885-1892.

[Errata]

Drukfeilen

Bl. 11, achtste regel, komma achter *wandlaars* overbodig.

Bl. 44, eerste regel, men leze *nijdige* voor *tijdige*.

Bl. 67, zevende regel, men leze *de arduin- of marmerkant*, voor *d' arduin- of marmerkant*.

Bl. 97, achtste regel, achter *dat* moet niet; maar, staan.

Bl. 132, vijftiende regel, lees: *ware en of* voor *ware; of*.

Enz.